Arad, XLIII. évf 109-ik szám. Egyes példány ára 5 lei, vasárnap 6 lei. 1928 május 16. Szerda

Szerkesztőség
Arad, Acsev.-palota.
Kiadóhivatal:
Aradi Nyomda Vállalat.
Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)
Sürgönycím: Közlöny, Arad.
Telefonszám:
Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.
Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉS
HELYBEN ÉS VIDÉKEN
Egész évre ... ... 1080 Lei
Fél évre ... ... 540 Lei
Negyed évre ... ... 270 Lei
Havonta ... ... 90 Lei
Hirdetések díjszabás szerint

Egyes szám ára 5 lei, vasárnap 6 lei.
Bucurestiben 50 banival több

Váminkvizició.

Meggyötört utasok panaszai hangzottak el abból az Aradi Közlönyben megjelent cikkből, amelyben a Curtici-on történő inkvizíciós vámvizsgálatot ismertettük. A vámvizsgálat kegyetlen torturáit végigszenvedő utasok közül, cikkünk megjelenése óta többen keresték fel szerkesztőségünket, hogy ujabb adatokkal szolgáljanak a curtici-i vámalkalmazottak tapintatlan, idegeket őrlő ténykedéseihez. Ezen a helyen nem akarjuk ismét részletezni a megismétlődő panaszokat, hiszen mindenki tudja, aki végigélte a curtici-i vámvizsgálatot, hogy mit jelent a csempészáruk után való kutatás, azonban rá kell mutatnunk arra, hogy nemcsak az utazó közönség érdeke, hanem az ország presztizse is megkivánja, hogy ezen az inkvizíciós rendszeren minél előbb változtassanak az illetékes körök.

Minden államnak fontos érdeke az, hogy iparának fejlődését a vámtörvényekkel előmozditsa. A vámtörvényeknek azonban csak ez lehet a céljuk és nem az, hogy a jutalékra éhes vámtisztviselők válogatásnélküli eszközökkel eredményt produkáljanak. Olvashatjuk, hogy Európa összes államai mintavásárokat, kiállításokat, nemzetközi ünnepségeket rendeznek, megkönnyitik az utazást, eltörlik a vizumrendszert, a legnagyobb udvariasságra utasitják vámhivatalnokaikat, hogy ezekkel az eszközökkel elősegitsék az idegenforgalmat. Ezekbe az országokba szivesen látogatnak el az idegenek és kellemes impressziókkal távoznak haza.

Ezzel szemben mi van nálunk? Rémülettel gondol vissza mindenki arra a szenvedésre, amit a vámvizsgálatnál át kell élnie. A curtici-i vámtisztek mindenkiben csempészt látnak, remélik, hogy minden utasnál olyan csempészárukat sikerül találniok, amely magas birságot és magas jutalékot von maga után. A bizonyára rosszul fizetett vámtisztek ilyen módon akarják jövedelmüket fokozni; mindenki gyanus, aki az ország területére lép. Mindenkit át kell kutatni és ha száznál nincsen eredmény, van talán a százegyediknél. Ez a logika jó lehet a vámtisztek szempontjából, de mérhetetlen károkat okoz az ország jó hirnevének.

Alig hisszük, hogy a curtici-i inkvizició hozhat-e más eredményt, mint bosszuságot a vámtiszteknek, hogy nem sikerült csempészárut találniok az utasoknál és bosszuságot az utasoknak a kellemetlen tortura miatt. A határszéli vámok alkalmazottai nagyon rossz helyen keresnek, amikor a személy- vagy gyorsvonat utasai között keresik a hivatásos csempészeket. Ha volt is közöttük valamikor ilyen, azok már régen más utat választottak arra, hogy csempészáruval lássák el Romániát. Mi tudjuk és a vámhivatalok is tudják, hogy rengeteg mennyiségü árut csempésznek be az ország területére. De ezeket az embereket, akik hivatásszerüen üzik a csempészmesterséget, nem a vonatokon kell keresni, hanem az országutakon, ösvényeken, ahol gyalog, vagy kocsival hozzák be azokat az árukat az országba, amelyeket helytelenül, a szegény, jobbsorsra érdemes utasokon keresnek. Ismételjük: Az ország érdeke kivánja meg elsősorban: jobb fizetést a vámtisztek és jobb bánásmódot a külföldről jövő utasokkal szemben.

Kormányakció a rémhirterjesztő külföldi lapok ellen.

A Petit Parisien munkatársát szabadlábra helyezték. — A külföldi távirati irodák tendenciózus közlései ellen.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósitójának távirata.) A letartóztatott külföldi laptudósitók ügyében — a Dimineata értesülése szerint — az érdekelt lapvállalatok az illető követségek utján tiltakozásukat fejezték ki a román kormány előtt. A követségek, valamint a fővárosi és vidéki ujságiró egyesületek többszöri kollektiv tiltakozása ellenére azonban a kormány még mindig nem szüntette meg az eljárást a letartóztatott ujságirók ellen, sőt a vizsgálatot a legnagyobb szigorral tovább folytatják. Egyedül *Schachman*-t, a Petit Parisien bucuresti-i tudósitóját engedték szabadon, a francia követség intervenciója következtében. A többiek még mindig fogva vannak, köztük Max *Mrzlac* szerb ujságiró is, a berlini Ullstein-iroda belgrádi tudósitója, akinek érdekében a mai napon Ciolac *Antici* Jugoszlávia meghatalmazott minisztere is interveniált *Duca* belügyminiszternél.

Érdekes a Dimineata értesülése, amely szerint a kormány ahelyett, hogy enyhitené, még szigorubban folytatja hadjáratát az ujságirók és az ujságok ellen. A lap szerint állitólag most azzal a kérdéssel foglalkoznak, milyen módon lehetne eljárást inditani és felelősségre vonni a külföldi távirati irodákat. Ugyanis a kormány megállapitotta, hogy több külföldi távirati ügynökség azt a tendenciózus hirt röpitette világgá, hogy a román fővárosban az alba-iuliai (gyulafehérvári) események után forradalom tört ki és hogy a régenstanács és az uralkodóház tagjai csak a legnagyobb nehézségek árán tudtak elmenekülni.

Iorga—Averescu—Lupu-kabinet jön Bratianu után.

A nemzeti párt résztvesz a balázsfalvi ünnepségen. Maniu folytatja a harcot. — A régenstanács informativ tárgyalásai Iorgával és Averescuval. — A kormány szilárdan áll a helyén.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósitójának távirata.) Politikai körökben ismét a legnagyobb érdeklődéssel találgatják, vajjon a kormány engedélyezi-e a nemzeti-parasztpárt vasárnapra Blaj (Balázsfalvára) hirdetett népgyülését. A kérdéssel foglalkozva, a Cuvantul annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a kormány — az alba-iuliai kongresszussal kapcsolatos történteken okulva — ezuttal minden körülmények között megakadályozza a gyülés megtartását, annál is inkább, mert ez a blaji gimnázium jubiláris ünnepségének időpontja egybeesik a nemzeti-parasztpárt népgyülésével, amelynek ilyenformán ugyancsak demonstrativebb szinezete lenne. A Viitorul a legélesebben támadja a nemzeti-parasztpártot és követeli, hogy a kormány most már lépjen fel erélyesen a rendbontó elemek ellen, akik — irja a lap — forradalomba akarják sodorni az országot. A Dreptatea közli Maniu Gyula nyilatkozatát, aki a cluji (kolozsvári) tagozat vezetőségi ülésén kijelentette, hogy a párt már elérkezettnek látja az időt a végső támadás megkezdésére. A pártvezér hivatkozott egy fontos ütőkártyára is, amelyről azonban bővebben nem nyilatkozott.

A Cuvantul politikai beszámolójában a politika napi eseményeiből azt a konkluziót szüri le, hogy a Iorga—Averescu—Lupu koaliciós kabinet megalakitása küszöbön áll. Iorga állitólag ilyen értelemben tett volna előterjesztést a régenstanácsnak, ahol ezt a megoldást találják a leghelyesebbnek. A koaliciós kormány azonban — irja a lap, — csak a választások lefolyásáig volna kormányon s aztán a nemzeti-parasztpártnak adná át a helyét. A kérdés eldöntésére azonban csak a pártvezérek meghallgatása után kerül sor, mindazonáltal érdekes, hogy a Iorga—Averescu—Lupu-kombináció tartja magát a legkomolyabban. A Politica különben ugy értesült, hogy a mult héten a régenstanács egyik tagja több izben hosszas megbeszélést folytatott Averescu tábornokkal és Iorga professzorral a koaliciós-kabinet kérdésében. A megbeszéléseknek nem volt kimondottan kihallgatás jellegük, inkább információs tanácskozások voltak, mert a régenstanács meg akarja ismerni az összes pártok nézetét a politikai helyzetről. A pártvezérek meghallgatása ezen a héten folytatódni fog.

A kormány részéről a blaji ünnepen Lapedatu, Cipoianu és Inculet miniszterek jelennek meg, akik már tegnap elutaztak Erdélybe. Érdekes egyébként, hogy a nemzeti-parasztpárt — még abban az esetben is, ha a balázsfalvai népgyülést nem engedélyeznék — részt vesz a jubiláris ünnepségeken s ezért arra a napra felfüggesztették azt a régebbi határozatot, hogy a párt semmiféle olyan ünnepségen nem képviselteti magát, amelyet a kormánypárt rendez, vagy amelyen a kormány is megjelenik. — Ma délelőtt különben minisztertanácsot készitettek elő, amelyen azonban a kormány három tagja nem vett részt, mert Balázsfalvára utaztak.

Bucurestiből jelentik: A Dreptatea mai számában egy hirt közöl ezzel a cimmel: „Lemondás küszöbén" és ennek keretében azt állitja, hogy Bratianu Vintila hajlandó átadni az ország vezetését. A Viitorul megcáfolja ezt az állitást és kijelenti, hogy a miniszterelnök ma határozottabb, mint valaha, teljessé tenni az állam konszolidálását és megszervezését, mert ez a kormány főfeladatát képezi. A nemzeti-parasztpárt ilyen hiresztelése teljesen fantasztikus és csak arra szolgál, hogy az alba-iuliai gyülés óta elcsüggedt párthiveket ujból felbátoritsa.

Bucurestiből jelentik: A Politica cimü lap irja, hogy a politikai válság megoldásai között ujabban egy Averescu—Iorga-féle kombinációt szellőztetnek, amelyben még Barbu Stirbey részvétele is lehetséges volna. A szállingó hirek szerint ebbe a koncentrációs kormányba meghivnák a nemzeti-parasztpártot is.

Lapunk mai száma 16 oldal.

A kormány lapja carlista törekvésekkel vádolja a nemzeti-parasztpártot.

Felszólítja Maniut, nyilatkozzék őszintén a kérdésben. — Károly herceg két nyilatkozata az albaiuliai gyülés előtt. — Az angol lapok szerint Károly revizlós szerződést kötött Magyarországgal. — Az extrónörökös hovautazása még bizonytalan.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) A kormány félhivatalos lapja, a Viitorul, mai számában reprodukálja a londoni Daily Mail cimü lapnak azt a cikkét, amely *Károly* extrónörökösnek az alba-iuliai (gyulafehérvári) kongresszus előtt tett ismeretes nyilatkozatát foglalja magában. A herceg nyilatkozata eszerint a következőképen hangzott:

— „Azok a hirek, amiket ma Önnek mondhatok, nincsenek összhangban azokkal a hirekkel, amelyeket várok. Romániában nagyjelentőségü események játszódnak le és azokról pontos jelentéseket kapok. Amikor azok megérkeznek, nyilatkozni fogok, ami rendkivül nagyfontosságu lesz. A nyilatkozat tartalmát ma még nem mondhatom meg, lehet azonban, hogy holnap erre már sor kerülhet. A nemzeti-parasztpárt nagygyülése a kormány megbuktatását célozza. A parasztok egy heti eleséget visznek magukkal a kongresszusra és semmi sem akadályozhatja meg őket abban, hogy azon részt vehessenek. Ha ez a párt győztesen kerül ki a küzdelemből és ha engem meghivnak a trónra, gyorsan és nyiltan megyek. Jelenleg azonban még várnom kell."

A Westminster Gazetta munkatársának az extrónörökös a következő nyilatkozatot adta:

— „Az én országomban van egy párt, a nemzeti-parasztpárt, amely nincs megelégedve a jelenlegi kormányzással. Ha engem visszahivnak — és remélem megteszik ezt — akkor vissza fogok menni. Nem versenyzek fiammal a trónért, a koronáért, de a fiam hét éves gyermek, aki ráér még a trónra lépni, anélkül, hogy erre apja beleegyezését adja. El fogok menni, hogy elfoglaljam a trónt, amely jogosan az enyém." — A Viitorul ezek után még azt irja, hogy a nemzeti-parasztpárt kommünikéje, amely szerint a párt semmiféle kapcsolatban nem állott Károly herceg akciójával, eddig még nem jelent meg, holott a párthoz közel álló lapok ezt jóideje bejelentették. Ez a tény annál jellemzőbb, — irja a lap — mert egyidejüleg *Mihalache* és *Madgearu* rendkivül erélyes nyilatkozatot tettek a régenstanács ellen. A Viitorul felszólitja Maniu Gyulát, nyilatkozzék őszintén és határozottan ebben a kérdésben, mert a válasz nagyon sokat jelent az ország békéje szempontjából.

Rómából jelentik: Az olasz Stefani-ügynökség jelentése szerint illetékes helyen nem erősitik meg a hirt, hogy *Károly* extrónörökös engedélyt kért az olasz Riviérán való tartózkodásra.

Londonból jelentik: A Morningpost tudomása szerint Károly herceg az elmult éjszaka, valamivel éjfél után, csukott autóval elhagyta az Oakhursti villát és százkilométeres sebességgel száguldott a partvidék felé, nehogy a kiváncsi ujságirók beérjék. A lap szerint az extrónörökös hajnalban Dowerben hajóra szállt és állitólag Hollandiába utazik, ahonnan megkapta a beutazási engedélyt. Hivatalosan még nem erősitették meg a herceg eltávozásáról szóló hirt.

Brüsszelből jelentik: Hir szerint Károly extrónörökös engedélyt nyert arra, hogy Belgiumban letelepedhessen. Barbu Ionescu tegnap este Brüsszelbe érkezett, de a lapoknak semmiféle nyilatkozatot nem adott utjának céljáról.

Bucurestiből jelentik: A Viitorul szemelvényeket közöl angol lapokból, rámutatva a Károly-féle kaland kinos impresszióira. A Daily Express szerint Károly ünnepélyes fogadalmat tett, hogy minden eszközzel a trianoni békeszerződés revizióját fogja támogatni, ha trónra ültetik. Az extrónörökös egy ilyen értelmü okmányt is irt volna alá. A lap ezzel kapcsolatban azt állitja, hogy egy carlista megbizott utazott Budapestre, hogy megszerezze a magyar kormány támogatását Károly részére.

Arad nem birja a drága vendégtársulatokat.

Százszázalékosnál magasabb szinházi helyáremelést nem engedélyez Arad városa. — A vendégtársulatok helyárai lehetetlenné teszik a tömegek szinházbajárását.

(Arad, május 15.) Ma délben ülést tartott az aradi városi szinügyi bizottság, dr. Marcoviciu Vince helyettes polgármester elnöklete alatt. A bizottság elsősorban a jelenleg Aradon vendégszereplő bucuresti-i Opera kérvényével foglalkozott, amelyben az opera szubvenciót kér a városról. Popa Constantin referens 40.000 lejt javasolt, mire a bizottság áttette a kérést és javaslatot döntés végett a pénzügyigazgatóság mellett működő bizottságnak, amely a müvészeti szubvenciók felett diszponál. A szubvenció kérdése kapcsán felszólaltak Albu Livius, Sotirescu Constantin és dr. Miclea Sever bizottsági tagok és az ellen emeltek szót, hogy az opera oly magas helyárakat állapitott meg, amelyek mellett a közönség csak egy csekély töredéke engedheti meg magának a luxust, hogy szinházba mehessen. A turnéknak célja a román kulturpropaganda, de ezt a célt nem szolgálják akkor, amikor elzárják a magas helyárakkal a román intellektuellek előtt a szinházbajárás lehetőségét. A bizottsági tagok intézkedést kértek a város vezetőségétől, hogy az Aradon vendégszereplő társulatok ne állapitsanak meg oly magas helyárakat.

Ezután a bécsi Burgtheater vendégszerepléséről tárgyaltak és megengedték, hogy a vendégszereplés alkalmával a rendes helyárakat száz százalékkal felemelhessék, kimondva, hogy ez a legnagyobb helyáremelés, amelyet a város megenged a vendégszereplések alkalmával.

Utközben.

Feljegyzéseim életemről s eddigi pályafutásomról.

Irta: FEDÁK SÁR.

Mialatt Pozsonyban ilyen rózsaszinünek láttam a világot, Budapesten a fejem felett koromfekete felhők tornyosultak. Feljött Pozsonyba egy Hegedüs nevü ur és Filó nevü ur, akik elnöke és alelnöke voltak a Magyar Szinház R.-T.-nak. Eljöttek kontrollálni azt a szerződést, amit a szinház igazgatója, Beöthy László velem kötött. Megnéztek a szinházban, hazautaztak Pestre és követelték a szerződésem azonnali felbontását. Beöthy elámulva kérdezte:

— De hát milyen cimen, az Istenért, milyen cimen?!

— Azon a cimen, hogy tehetségtelen. Felelte dr. Valamelyik.

— De kérem, ez a legnagyobb őrültség! Az a lány két esztendőre van a szinházhoz kötve 2400 és 3000 forint gázsival — erősködött Beöthy. Hiszen, ha kiengedik az obligóból, jövőre már egy hónapra lesz annyi gázsija, amennyi nálunk egy egész évre van. Jövőre már nem fogják tudni azt a lányt megfizetni.

Hiába volt minden. A szerződést egy levél kiséretében visszaküldték. Ez kérem, szórólszóra igy történt. Mikor megkaptam a felmondó levelet, mérgemben darabokra téptem a Magyar szinházi szerződésemet és egy boritékban dr. Valamelyiknek visszaküldtem. A haragom rövid ideig tartott, mert hát mit törődtem én akkor olyan bagattel dolgokkal, hogy X vagy Y urnak nem tetszettem és felbontották Pesten egy szerződésemet. Megint egy kis naplót, jó? „Oly jó rágondolni. Annyira szeretem. Érzem, hogy ő is szeret. De hát van ennek értelme? Egy sincs. Én, én! Az én okos fejemmel ilyen ostobaságot teszek, hogy szerelmes vagyok. Hát járja ez? De hát ki tehet róla? Olyan ábrándos vagyok, mint egy tizenhatesztendős kislány! Sokszor eszem be jut, hogy a szinpad még sem minden! Van, van valami, amiben meg lehet őrülni a boldogságtól. A csendes, nyugodt, családi élet! És ezt én irom! Rövid idő mulva azt hiszem, nevetni fogok rajta. De most! ... Most olvasom Szabolcskát s közben potyogtak a könnyeim. Rágondolok és szeretnék érte meghalni... Mi lesz mind ebből? ... Brrrrr ... Az, hogy megtanulok jól angolul és megyek ki pénzt keresni, elkölteni és élni, élni! ... Oh, élni sokkal nehezebb, mint meghalni. Ő pedig meg fog házasodni és én rám fehérség borul. Eljön az az idő, mikor elfelejt egészen. Lesz egy bájos felesége és lesznek gyerekei. Én pedig táncolom tovább a „csonkinát", sötét, ijesztő hidegséggel a szivemben. Ez a jövő! Siker, pénz és ... semmi! Hanem te, te légy boldog ... Megérdemled".

Boldogan hallottam, hogy óhajtásaim és jóslataim teljesültek is.

Cigarettapauza...

Közben Szidi néni, ki sehogy se tudott belenyugodni a részvénytársaság döntésébe, felküldte Pozsonyba Porzsolt Kálmánt, a Népszinház akkori igazgatóját, hogy nézzen meg s léptessen fel a Népszinházban szerződtetési célból. Mikor Porzsolt kikérdezte, hogy miben volna kedvem fellépni, melyik szerepemben érzem a legjobban a sikert, azt feleltem:

— A „Toledadot" akarom játszani.

— Maga bolond! A Toledad megbukott. Abban a darabban kapta Küry a zsábát. Persze, hogy megbukik egy darab, mikor a primadonna a második előadáson este félnyolckor zsábát kap és elmarad az előadás!

— Zsába ide, zsába oda, én mégis a Toledadot akarom játszani. Semmi rábeszélés nem használt. Porzsolt visszautazott Pestre, azt mondta Szidi néninek, egy kicsit bolond vagyok és május közepére tüzték ki első Népszinházi fellépésemet. Ez alatt az én szivem darabokra szakadt, hogy Pozsonyt el kell hagynom. Csak az az egy vigasztalt, hogy május elsején az ekvitációnak is el kellett menni. Még egy kis napló:

„Most, hogy örökre elbucsuzom tőle, egyszerre feltámad minden kedvessége... Tisztán érzem a Parfum Ideal illatát és a hangja édesen csendül meg szivemben... Lehunyom a szemeimet és halkan visszaszáll a boldogság fényében a képe. Suttogva szól hozzám egy-egy futó percnek ártatlan emléke. (Ezt biztosan olvastam valahol. Szerk.) Már most ugyis hiába. Az utaink elválnak. Ugy kivánja a te kilencágu koronád és az én ambicióm. Isten veled! ... Majd mikor előadás után pihenni térek szobámba, elgondolkozom a mult emlékein. Ez lesz pillanatnyi örömöm az életben. Emléked élni fog az egész sivár jövendőn át. Vezéreljen az Isten mindenütt. Ha valaha azt hinnéd, hogy nem szerettelek, az olyan sebet ejtene a szivemen, mely nem hegedne be ..., sohasem."

Megint cigarettapauza. Én azt hiszem, hogy ezeket a szép mondatokat feltétlenül kiirtam valami könyvből. Menjünk tovább: „Különben nagyon kedélyesen bucsuztunk. Anyám nak kezet csókolt és kérte, hogy emlékezzék rá. Én kikisértem őket, ameddig csak lehetett. Hárman voltak. Azután kezet szoritottunk. Mind a kettőnknek az jutott eszébe: Soha többé! Azt mondtam: „Nagyon örülök, gróf, hogy a sors megösmertetett magával"... „Kérem, örömről aztán igazán csak én beszélhetek!" Azután összenéztünk. Soha többé! És amit kettévágnak, sohasem lesz többé ép. Hej! édes Istenem, be nagyot sóhajtottam! ... Április 27. Ugy emlékezem, hogy attól a naptól kezdve fekete a ruhám."

A Relle Iván társulatához, mikor eljöttem, még öthónapos szerződés kötött. Ezt a szerződést eszem ágában sem volt betartani. De még csak a felbontását sem kértem Rellétől, csak ugy egyszerüen kijelentettem:

Az aradi rendőrség elfogta Csáky Jóskát a dzsentry-betörővezért.

Országosan megszervezett betörőbanda vezérkarát tették ártalmatlanná Aradon. — A detektivek körülfogták a banda buvóhelyét és a keletkezett harcban Csáky szeretője megsebesült. — A betörő Don Juan romantikus szerelmi története.

(Arad, május 15.) Veszedelmes rablóbandát tett ártalmatlanná az aradi államrendőrség az oradeai rendőrséggel karöltve. Mai számunkban hirt adtunk már arról, hogy a rendőrség elfogta Csáky Józsefet, a gentry származásu betörőt, aki egy országos rablóbandának volt a feje. A szenzációs eset részletei a következők:

Vallatás a cellában.

A szombati napon három helyen történt egyszerre nagyszabásu betörés Oradean (Nagyváradon.) Az éjszaka folyamán betörtek a Fibra ruhakereskedésbe, majd a Szabó-féle textilkereskedésbe és a Central szőnyegáruházba és a három üzletből összesen nyolcmillió lej értékü árut és készpénzt vittek el. Ugyancsak a szombat éjszaka folyamán Szatmáron is történt betörés, ahol egy ottani földbirtokostól másfélmillió lej értékü ékszert és készpénzt vittek el. A nyomozás adatai arra vallottak, hogy egy nagyszerüen megszervezett rablóbanda müködik az erdélyi városokban és a kihallgatások folyamán bizonyossá vált, hogy Csáky József, az ismert oradeai betörő, részes a bünesetekben.

Az oradeai rendőrség detektivfőnöke erre felkereste Csáky egyik társát, aki most is a nagyváradi ügyészség fogházában ül és aki a legutóbb magára vállalta Csáky összes betöréseit és ügyes taktikával vallomásra igyekezett birni. A betörő eleinte nem vallott, mert — mint kijelentette — Csáky ugyis ki fogja szabaditani, azonban mikor a detektivfőnök azt mondotta neki, hogy a betörővezér Magyarországba szökött, részletes vallomást tett. A vallomás szenzációs részleteket tartalmazott. A legfontosabb részlet az volt, hogy Csáky egy országosan megszervezett betörőbanda vezére és a banda főfészke Aradon van, a Plevnei (Árpád) téren levő Sturdza-vendéglőben. A detektivfőnök eleget tudott és most már három detektivet maga mellé véve, autón Aradra jött.

Közelharc a rendőrök és betörők között.

Seresán detektivfőnök Aradon érintkezésbelépett a rendőrséggel és az éjszaka folyamán mindjárt körülfogták a Sturdza-féle vendéglőt. A detektivek revolverrel a kezükben hatoltak be az ivóba, ahol az egyik sarokasztalnál meglátták Csáky Jóskát, a betörővezért, aki szeretője és több betörő társaságában kártyázott. Amikor Csáky meglátta a detektiveket, elkiáltotta magát:

— Meneküljön mindenki, aki tud!

Az asztalnál ülők felugrottak és a hátsó ajtón akartak elmenekülni. A rendőrség azonban szorosan körülvette az épületet, mire visszatértek a korcsmaépületbe és egy másik ajtón akartak kirohanni. A detektivek erre elsütötték revolverüket és Csáky szeretője, Zerde Anna véresen rogyott össze. A betörők erre a vezér parancsára megadták magukat. Csákyn és szeretőjén kivül még öt veszedelmes betörő került a rendőrség kezére: Atlasz Péter szalontai, Szabó Mihály aradi, Weisz Aladár timisoarai és Vintentiu Manin máriaradnai betörők, akiket erős fedezet mellett kisértek az aradi rendőrprefekturára. Az éjszaka folyamán még megejtették a kihallgatásokat, amelyeknek folyamán a banda tagjai azt vallották, hogy a betöréseket egy timisoarai betörő, Balog Elemér segitségével követték el. Az árukat Balog vitte eladni és a Sturdza-vendéglőben épen őt várták vissza. Az elfogott betörőket még tegnap este Oradeára vitték.

Nemzetközi kereskedés a lopott áruval.

Az oradeai detektivek Aradról Oradeára mentek át, hogy Balog után folytassák a nyomozást. Még a mai délelőtt folyamán elfogtak két ismert orgazdát. Megállapitották a nyomozás folyamán, hogy Balog tényleg Oradeára érkezett az árukkal telt autóval, azonban onnan tovább utazott, valószinüleg a határ felé. Miután a betörőknek megszokott átjáróik vannak ugy Jugoszlávia, mint Magyarország felé, Balog ugylátszik ezekben az országokban értékesiti a lopott árut. A timisoarai rendőrség most lesben állva várja Balog visszatérését, hogy azonnal letartóztathassa.

Mindenki rendel most sorsjegyet

az uj osztálysorsjátékra

a évtizedek óta diszkrét és mintaszerü vezetése miatt mindenütt kedvelt bankintézetnél:

Fritz Dörge

WIEN I/A Kärntner-Strasse 43.

50.000 nyeremény
több mint 250,000.000 Lei!

Egyetlen egy sorsjeggyel 2857

18 millió Lei is nyerhető!

Olcsó sorsjegyárak:

1/1 = 800 lei	1/2 = 400 lei	1/4 = 200 lei

Nem kell előre fizetni!

Megadó egy levelezőlap pontos címmel.

Feltétlen titoktartás!

Prospektus, hivatalos játékterv, minden felvilágositás díjtalanul és portomentesen.

Az összes sorsjegyek fele nyer.

Nincs illeték, általában semmi levonás!

Csáky Jóskáért bolondultak az asszonyok.

A Timisoarán tartózkodó Seresán detektivfőnök igen érdekes részleteket mesélt el Csáky Jóskáról, aki tényleg egy régi, oradeai gentrycsalád elzüllött sarja. Az asszonyok valósággal bolondulnak a férfiasan szép, elegáns betörővezér után, aki romantikus körülmények között került össze Zerde Annával, vele együtt elfogott szeretőjével. Zerde Anna egy oradeai szigurancadetektiv felesége volt és amikor Csákyt több elkövetett bünselekménye miatt 1920-ban az oradeai szigurancára vitték, ott meglátta és beleszeretett. Azalatt a pár hónap alatt, mig Csáky a börtönben ült, elvált férjétől és amikor a betörővezér kiszabadult, már várta a fogház ajtajában. Azóta a szeretője. Az asszony érdekes átalakuláson ment keresztül és még zseniálisabb betörővezér lett, mint a szeretője. Neki még Csákynál is nagyobb respektusa volt a bandában és dacára annak, hogy 1921. óta dolgozik velük együtt, csak most került először rendőrkézre Aradon. Az egyik detektiv golyója megsebesitette a vállán. Csáky Jóska könnyes szemmel, a karjaiban vitte az asszonyt a rendőrségre és azt mondotta az őt kisérő detektiveknek:

— Csak azért csináltuk az egészet, hogy elmehessünk Amerikába és ott békében és boldogan éljünk. De mi csak tervezünk és a rendőrség végez. Csak legalább Annát kimélték volna meg. Miért nem inkább belém eresztették azt a buta golyót. Remélem, kórháza viszik, szép, fehér ágyba, hogy ott kipihenhesse magát. Egyszer, még ha le is zárnak bennünket, tudom, elkövetkezik még a mi időnk is.

— Nagyon sajnálom, direktorkám, de nem tölthetem azzal az időt, hogy Pozsonyban ülök a nyáron. Sokkal fontosabb és sürgősebb dolgom van Pesten. Megyek a Népszinházba. — Szervusz. Felültem a vonatra és mint a forgószél, rohantam Pestre. Relle nevetett, mert hát mit is csinálhatott volna egyebet. Nagyon jól tudta, hogy ugyis hiába minden, ezt a leányt ugyan fel nem tartóztathatja senki és semmi.

Éjjel egy órakor indultam. Nagyon fájt a szivem. Szentimentális voltam és sokáig bámultam ki a sötétbe a kupé ablakából. Agyö, Pozsony, kis álomországom. Érzem, most egészen más idők következnek. Vége a nyugalmas, urigyerek életnek. Agyö, kedves kollegák. Vajjon hol és mikor találkozunk megint? Szervusz, Dalnoki Viktor! Nem fogod már többet kihuzni a fogamat a Szép Heléna premiérje előtt.'

A Szép Helénára készültem és megfájult a fogam. De csak egy kicsit. Rettenetesen féltem, hogy akadályozni fog a játékban, hát se szó, se beszéd, kihuzattam Dalnokival. Nem kell magyaráznom, mindenki tudja, hogy Dalnoki, mielőtt énekes lett, fogorvos volt. Hiába erősködött, hogy ez egy egészen jó fog és egy ülés teljesen elég a rendbehozatalára, én csak nem tágitottam. Iszonyuan féltem, hogy a szinpadon szekirozni fog és valamelyik jelenetem nem fog sikerülni. Muszáj volt kihuzni. Felejthetetlen az a délelőtt, mikor a Grössling-Gasse 5. sz. alatt neki állt a fogóval és épen akkor jött a főimádóm, Thun Ardy. Tátott szájjal integettem, hogy várjon egy kicsit az előszobában, egy pillanat az egész. Mikor kint volt a fájó ellenség, el kezdtem nevetni és azt mondtam Dalnokinak:

— Na, az istállóját, ha még most sem ábrándult ki belőlem Thun Ardy, akkor igazán nem tudom, hogy tudok rajta segiteni.

Szervusz, Tauszky-kirakat. Nem fogok már félórákat áldogálni előtted és anyámmal vitatkozni a sárga bluz felett. A sárga bluz. Felejthetetlen. Volt a Tauszky kirakatában egy gyönyörü, világossárga selyembluz, fehér selyem magas nyakkal. Én azért a sárga bluzért valósággal gyötörtem anyámat, hogy vegye meg. Végül anyám hajlandó is lett volna, indult is befelé az üzletbe, de egyszerre csak hirtelen megállt és azt mondja:

— Nem veszem meg.

Botrány a kölni sajtókiállitáson.

A horogkeresztesek darabokra tépték két angol lap példányait. — Hatalmas, modern város épült a kiállitás területén.

Kölnből jelentik: A Presse-kiállitást az idegenek légiója keresi fel. A kiállitás egy 500.000 négyzetméteren épült hatalmas, modern város, a melynek főépülete nagyobb a budapesti királyi palotánál. Minden üvegből vagy vasból épült. Nyolcvan méteres tornya, külön kisvasutja, angol parkja és a világ legnagyobb hangversenyterme van. A résztvevő 43 állam közül tegnap csak hat állam, a svéd, osztrák, holland, orosz, dán és magyar tudta megnyitni a kiállitást. Ezek közül a magyar messze kiemelkedik komolyságával, történeti elevenségével, hűségével, nagyszerü statisztikájával és kulturális jelentőségével.

Az angol csarnokban különben tegnap parázs botrányt idéztek elő a horogkeresztesek, akik behatoltak a terembe és felkapkodták a Times és Daily Express példányait, amelyeket darabokra téptek. A rombolást folytatni akarták, azonban ekkor már megjelent a rendőrség, amely kizavarta a tüntetőket, akik közül számosat letartóztattak. Az eset háttere még ismeretlen.

Chaplin Cirkuszában naponta a nézők ezrei fognak péntektől gyönyörködni az APOLLO-ban. — Jegyelővét csütörtöktől

Josephine Bakerrel táncolt Pesten egy aradi urilány.

Szentgyörgyi Elvirát a budapesti Moulin Rougeban táncra kérte fel a világhirü mulatt táncosnő, gratulált neki a jól sikerült produkcióhoz és dedikált fényképpel ajándékozta meg.

(Arad, május 15.) Alig hiszem, hogy van jelenleg Aradon boldogabb és büszkébb leány, mint az a csinos, érdekes arcu hölgy, akit a koncert-pódiumok dobogójáról is jól ismer kellemes hangjáról és sikkes táncairól az aradi közönség. Van is oka rá. Ő az egyetlen nő Aradon, aki a világhirü mulatt táncccsodával, a nagy Dzsoszfiennel, száz, meg száz ember előtt táncolt a pesti Moulin Rouge üveglapján, csodás megvilágitás mellett.

Ezekután már nyugodt lélekkel elárulhatom, hogy Szentgyörgyi Elvirának hivják a nevezetessé vált aradi urileányt. A déli korzón találkoztam vele, ahol végre májusiasodni kezdett a hangulat és a jó öreg nap kezdte komolyan venni dolgát. Nála ragyogóbb kedvü csak ez a barna szemü leányzó volt, aki gyors pergésü mondatokban adta le az „esetet".

— Most jöttem Pestről. Tegnap Bakerrel táncoltam a Moulin Rougeban. Kaptam tőle egy dedikált fényképet. Meghivott magához a Royalba, mert ott lakik...

Szentgyörgyi Elvira ilyen táviratstilusban szokta komprimáltan kifejezni élményeit. Modern nő. Énekel, táncol, sikerei vannak. Sportol. Szintén sikerei vannak. Vezet egy piyamaszalont a Széchenyi-uccában. A kuncsaftok azt mondják, hogy ott is nagy sikerei vannak. Mondom: modern.

— Különben — fejezi be a megkezdett telegrammot — jöjjön el hozzám, — majd megmutatom, mit kaptam tőle.

— Kitől?

— Kitől? — méltatlankodik — hát a Bakertől.

Elmentünk. Varrógépkattogás, szines dolgok szanaszét. Ezekből lesznek a kombinék. Az iróasztalon pedig egy piros, nagy legyező. „Souvenir Josephine Baker, Páris". Egy nagy kép. Ődzsoszfiensége. Saját aláirás. Nna... hát halljuk azt a Baker-ügyet.

— Tudja, az ugy volt, hogy fentjártam Pesten és a rokonaimmal elmentünk egy este a Moulin Rougeba.

— Miért ép oda?

— Na miért?... Mert megtudtuk, hogy Baker, ahogy végez a Royal-orfeumban, lejön oda is. Ezért. Mondhatom magának: okos nő. Egy órát időzik ott és ezért is kap havonta 1 millió lejt.

— Nem lesz egy kicsit sok?

— Nem. Megkérdeztem. Szóval a lokál már 11-kor tele van. Na ja: mindenki akarja látni. Még pedig egész közelről. Mi egész az üveglap előtt kaptunk asztalt. A müsor nem érdekelt senkit. Mindenki csak őt várta: Josephine Bakert.

Ránézett ődzsoszfiensége képére és ettől egész szabályos bövitett mondatokra illetődött.

— Végre feltünt Ő. Na ne ijedjen meg: nem volt meztelen. Egészen komoly, vörös ruha volt rajta. Ő nézett ki a legdecensebben az egész lokálban, rajtam kivül. Mondta is nekem később, hogy soha életében nem viselt este annyi ruhát, mint Pesten. Hát bizony megerkölcsrendezték szegényt. Hogy milyen?... Nem sokkal magasabb mint én. Pompás alak. A szemei, meg a fogai, isteniek. Ja igen: a haja mindig vizes.

— Vizes?

— Igen. Ha nem vizezné állandóan, akkor összegöndörödne és vége volna a sima frizurának. Tudja, olyan négeres haja van.

— Szenzációs!

— Azzal kezdte, hogy énekelt. Nem valami jól. De azért el lehetett viselni. Ezt hólabdacsata előzte meg. A labdákat és az ütőket ő osztotta ki a közönség között. Nagy hecc volt. Aztán charlestonozott. Hát azt nem lehet elmondani. Azt látni kell. Na és ekkor jött a nagy eset. Baker lesétált az üveglapra és felkért a közönség közül táncosokat. Előbb férfiakat, aztán nőket. A második nő, akit felkért, én voltam. Charlestonoztunk.

Mutatja a figurát.

— Pompásan ment. Olyan tapsvihart kaptunk, hogy na. Gratulált és megkérdezte, hol tanultam táncolni. Egész jól beszél németül. Odahozott két virágcserepet ajándékul az asztalra. Ezek azok ott.

Két liliputi virágcserép áll a piros legyező közelében. Két hatalmas gyüszü müvirággal. Herzig.

— Mondta, hogy keressem fel másnap a Royal-szállóban és adott fényképet. Azt ott. Csak az a kár, fejezte be — hogy másnap már haza kelett jönnöm. A vizit a Royalban elmaradt.

Az egyik varrónő hátraszól és az élénk, temperamentumos kislányból egy pillanat alatt komoly nő lett. Aggodalmas arcu, kenyeretkereső, dolgozó nő. Gyöngysora felé a centiméter került, vágott, egyik gépre tett le valamit, meg a másikra, belemerült egy divatlapba... aki ekkor látja, sose hitte volna, hogy ez az urilány, aki 36 órával ezelőtt Josephine Bakerrel táncolt a pesti Moulin Rougeban. Alig vette észre, hogy elbucsuzom és betettem magam mögött az ajtót.

Fóthy Ernő.

Értesités.

Tisztelettel tudatom, hogy üzletkörömet

gramofonok, lemezek

és kellékek bevezetésével bővitettem.

Elsőrendü gyártmányok, u. m. **His masters**, Columbia és egyéb elismert jó márkákból nagy készletet tartok, ugyszintén a **leghiresebb** és **legujabb standard lemezekből is.** Azonkivül kényelmes csukott zenepróba-szalon áll a m. t. közönség rendelkezésére.

2738 Teljes tisztelettel

Kerpel Izsó könyvkereskedő.

Bernády interveniál az éhségsztrájkoló munkások érdekében.

Szabadlábra helyezték Kahána Rózsit, aki az éhségsztrájk következtében elveszitette magzatát. Bernády viszi Bucurestibe a munkások memorandumát.

(Az Aradi Közlöny cluji tudósitójának távirata.) A nagyváradi kommunista üggyel kapcsolatosan harminckét munkás van még letartóztatásban a kolozsvári hadbiróság börtönében. A mult héten hármat közülük, Fóris Istvánt, Szántó Dezsőt és Lázár Ödönné, Kahána Rózsit szabadlábra helyezték. Kahána Rózsi nyolc hete ül a börtönben és az utolsó tizenkét napot éhségsztrájkban töltötte, minek következtében vasárnap szabadon bocsátották. A fiatal asszonyt a letartóztatás áldott állapotban érte. A börtön nagyon megviselte és az éhségsztrájk alatt elveszitette a magzatát is. Kahána Rózsit szabadlábra helyezése után orvosi gyógykezelés alá vették és remélhető, hogy állapota javulni fog. A még letartóztatásban lévő munkások folytatják az éhségsztrájkot, habár közöttük van két vesebajos, két szervi szivbajos, három előrehaladott tuberkulotikus, akik órárólórára elájulnak és állandó orvosi gyógykezelésre van szükségük.

Marosvásárhelyről jelentik: Tegnap délben 12 tagu munkásküldöttség kereste föl a városházán dr. Bernády polgármestert és átnyujtott egy memorandumot azoknak a munkásoknak érdekében, akik a kolozsvári hadbiróság fogházába kerültek és tizennény nap óta éhségsztrájkot folytatnak. A munkásküldöttség vezetője kérte dr. Bernádyt, hogy a memorandumot juttassa fel a bucuresti-i belügyminisztériumba és járjon közbe, hogy a munkásokat bocsássák szabadon.

Bernády polgármester azt felelte a küldöttségnek, hogy bár egész világ választja el felfogását a munkásokétól, mégis megigéri közbenjárását és a memorandumot csütörtökön személyesen viszi el a belügyminiszterhez.

Gróf Klebelsberg Jenőt letartóztatták.

Csak megfigyelésen volt a lipótmezei tébolydában.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósitójának távirata.) A rendőrségnél nagyarányu óvadékcsalásról tettek feljelentést. A csalás az egyik nagy budapesti épitési és müszaki vállalatnál történt és hat tettesét már őrizetbe is vette a rendőrség. A nyomozás folyamán megállapitást nyert, hogy az óvadékcsalásnak egy hetedik tettese is van, a vállalat egykori vezetője, gróf Klébelsberg Jenő, aki a letartóztatástól való félelmében felvétette magát a lipótmezei elmegyógyintézetbe. A tébolyda igazgatója tegnap tudatta a főkapitánysággal, hogy Klébelsberg gróf nem elmebajos és csak ideiglenesen vették fel megfigyelésre. Ma délelőtt átkisérték a főkapitányságra, ahol kihallgatták. Miután megállapitották, hogy a huszezer pengős sikkasztásban jelentős része van, letartóztatták.

Nem lesz többé lapelkobzás.

A büntetőkodexből törölték az elkobzásról szóló szakaszt.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósitójának távirata.) A kamara jogügyi bizottsága ma a büntetőkodex javaslatának tárgyalását folytatta. A bizottságban Chirculescu volt miniszter elnökölt és az ülésen résztvett Stelian Popescu igazságügyminiszter is. A 105-ik szakasznál, amely a lapelkobzásokról szól, az ujságiró-képviselők tiltakoztak a sajtóellenes intézkedések miatt s az alkotmánytörvényre hivatkoztak, amely kimondja, hogy lapelkobzásoknak helye nem lehet. A bizottság tagjainak többsége az ujságirók álláspontjára helyezkedett és elhatározta, hogy módositja a sérelmezett 105-ik szakaszt.

A bizottsági ülésről hivatalos kommünikét adtak ki, amelyben kijelentik, hogy miután alkotmányjogi szempontból a lapelkobzás törvénybeiktatása ellen jogos kifogások estek, a bizottság elvben elhatározta, hogy a 105-ik paragrafus szövegét módositja. Az uj szövegezést a bizottság legközelebbi ülésén fogja megejteni, amely junius 15-én kezdődik.

— **Egy német pilótanő Amerikából Berlinbe repül.** Newyorkból jelentik: Thea Racshe német r[illegible]nő készen áll a startra a Berlinbe való r[illegible]shez. Az óceánrepülés startja minden [illegible]ban megtörténhetik.

Phi-Phi

Pikáns előadás az APOLLO-ban

Phi-Phi

Filmoperett **Eredeti kisérőzene**

Főszerepben a világhirü **Pali.**

Előadások 5, 7 és 9-kor kezdődnek.

Chap in Cirkusz

Világvárosi müsor péntektől az APOLLO-ban

Féktelen választási agitáció Németországban.

A május 20-án lezajló német választásokra valamennyi párt hallatlan erőfeszitéssel készül. A technika minden vivmányát felhasználják az agitációra.

(Az Aradi Közlöny berlini tudósitójának távirata.) Május 20-án választ Németország és ennek a napnak, amely ujabb négy évre eldönti a német köztársaság sorsát, nemcsak a pártok és pártvezérek lázas munkájában látjuk a kifejezését, hanem megváltozott egész Németország külső képe is és mindenki az általános választások jegyében él. Akárhová tekintünk, mindenünnen csak azt látjuk, hogy a német nép tisztában van a május 20-ika jelentőségével. A szembenálló pártok a modern technika minden elképzelhető vivmányát állitják csatasorba a választók megnyerésére. Filmeken, hangszereken, katonai jellegü parádékon és egész „kortesezredek" mozgósitásával, szindarabokkal, revükkel, szórakozásokkal igyekeznek megdolgozni a közvéleményt.

Modern korteseszközökkel agitálnak a szociálisták.

A modern korteseszközöket leginkább a szociáldemokrata-párt veszi igénybe. A szociálisták sokszáz, plakátokkal és zászlókkal diszitett teherautót állitottak szolgálatba, a melyekről grammofonok hirdetik rádiószórók segitségével a szociálisták programmját. A grammofonlemezeken a szociálista párt vezéreinek beszédeit örökitették meg. Ezek a választási autók a gyárak kapujában várnak a munkaidő végeztéig és amikor a munkások eltávoznak, a kapuban már a szociálista vezérek hangja fogadja őket. A plakátharcban is vezetnek a szociálisták, akik tizezrével állitottak fel uj hirdetőoszlopokat, amelyeken elhelyezték saját plakátjaikat. A szociáldemokraták még egy hatásos módját találták a rábeszélésnek: a munka végeztével a teherautók hosszu sora várja a választókat, akik a fekete-vörös-arany zászlókkal diszitett autókon járják be a várost. Az autókon a választókon kivül egész zenekarok, kürtösök, énekesek és szinészek utaznak, akik, mialatt a menet csigalassusággal halad, egész előadásokat rögtönöznek a mindenütt kiváncsian utánuk forduló közönségnek. A nagyobb tereken az autóoszlopok megállanak és a kortesek veszik át a szót, akik a rábeszélés minden elképzelhető eszközével igyekeznek a választókat megnyerni.

A szociálisták a fényreklámokat is teljesen kihasználják és éjszaka nem lehet végigmenni a német fővároson, hogy ne látnák minden sarkon világitani a szociálisták felhivását. A szociáldemokrata választási jelszó világit a város minden részéből látható Funkelturm leg magasabb pontjáról, ami ellen a többi párt tiltakozik, arra a megegyezésre hivatkozva, hogy a rádiót nem veszik igénybe a választási harcban. Az egyes német városokban szociálista szindarabokat és revüket rendeznek, ezenkivül bálakat, amelyeknek végeztével izlésesen csomagolt toalettszappant ajándékoznak a résztvevőknek.

Hindenburg személyét is belevonták a küzdelembe.

Természetesen a többi párt sem marad el a harcban, hanem minden elképzelhető eszközzel igyekszik magához vonzani a szavazatokat. A német néppárt Hindenburg személyét — annak minden tiltakozása ellenére — vonja bele a harcba és magát mindenütt Hindenburg pártjának mondja. A nacionalisták először szintén Hindenburg személyével igyekeztek hiveket szerezni, miután azonban a néppárt majdnem teljesen kisajátitotta magának ezt a jogot, most antiszemita jelszavakkal indulnak a harcba. A jobboldaliak még a Bremen óceánrepülését is kortescélokra használják fel és szines plakátokon mutatják be a fekete-fehér-vörös császári zászlóval repülő gépet. A többi párt körében ez felháborodást keltett, miután köztudomásu, hogy a Bremen a kereskedelmi lobogót használta utján. Egy másik plakát Locarnó-ellenes politikát hirdet. A jobboldal a választók megvesztegetésétől sem riad vissza és egyik ilyen utasitása miatt az ügyészség meg is inditotta ellenük az eljárást. A jobboldaliak az iskolában, a gyermekek között is harcolnak a többi párt ellen.

Korteskedés — filmmel.

A demokratapárt, amely Németország legkomolyabb pártja nem ad sokat a korteskedésre és csupán egyetlen választási filmet készitett, amely egyszerüen bemutatja egy német család életében Németország történetét az utolsó tiz évben. És ebben mindenki látja, mennyit köszönhet az ország a demokrata-pártnak. A filmnek óriási hatása van a választókra és előre bizonyosnak vehető, hogy a demokraták megerősödve kerülnek ki a küzdelemből. A kommunisták Moszkvából kapott pénzen folytatják a küzdelmet és leginkább a gyári és mezőgazdasági munkások között agitálnak. Bizonyosra vehető, hogy alaposan csalódni fognak május 20-án reményeikben.

Ami a választási kilátásokat illeti, bizonyos, hogy a német nemzeti-párt sok mandátumot fog veszíteni, mert nagyhangu igéreteit nem váltotta be. Az elvesztett jobboldali mandátumok nagyobbára a szociáldemokraták kezébe jut, a centrum pedig a régi szerepét fogja megtartani. A döntő sulyt május 20-án a kispolgárok fogják játszani, akiknek szavazatát minden elképzelhető eszközzel igyekeznek megnyerni az egyes pártok.

Aki májusban vagy juniusban pihenni, üdülni, gyógyulni akar, az a Béke melletti

BADEN-ben

mindent megtalál: **szabaplin levegőt, napsütést, termás strandfürdőt,** elsőrangu szanatoriumokat, komfortos hotelokat, kitünő polgári pensiókat, mulatságot, táncot, kitünő szinházat, kirándulásokat, lóversenyt.

Szanatoriumok:
Gutenbrunn szanatorium.
Dr. Lakatos Esplanade szanatoriuma.
Állami középosztályszanatoriumok: Sauerhof és Peterhof.

Gyógyintézetek:
Városi gyógyintézet. Sacher-féle szálló és gyógyintézet.

Szállók:
Hotel Herzogshof. Kubelka Hotel Stadt Wien-ja. Johannisbad.

Kérjen prospektust az egyes házaktól és általános tájékoztatót a Kurkommissiótól. 2698

Cáfolják a városi földek eltünését.

Aradváros vezetősége szerint minden hold földről pontos kimutatás van. Régebben voltak ugyan zavarok, de a helyzet már tisztázódott. — A legközelebbi tanácsülésen mégis interpelláció lesz az ügyben.

(Arad, május 15.) Általános, nagy feltünést keltett mai számunkban közölt cikkünk, amelyben több városi tanácsos érdekes felfedezéséről adtunk hirt. A városi tanács néhány tagja ugyanis azt a megállapitást tette, hogy a város földbirtokából mintegy ezer hold nyomtalanul eltünt, illetve évek óta használják azt idegenek, anélkül, hogy a jövedelem a városhoz folyt volna be. Az illető tanácsosok, akik a vizsgálatot folytatják, a legközelebbi tanácsülésen szándékoznak jelentést tenni észleleteikről és sürgős intézkedést kérni ez ügyben. Anélkül, hogy a vizsgálatnak, vagy nyomozásnak elébe akarjunk vágni, ma kérdést intéztünk a város illetékes ügyosztályfőnökeihez, akik nyilatkozatukban cáfolták az illető városi tanácsosok kijelentéseit.

Elsősorban *Dirlea* Vazul gazdasági tanácsost kerestük fel, aki a következőket mondotta:

— Lehetetlen állitás az, hogy ezer hold eltünhetett volna, különösen a mai viszonyok között, amikor ez horribilis összeget tesz ki. Pontos kimutatásunk van a városi földekről. A kimutatás szerint Aradvárosnak 137 hold 1167 négyzetöl szántóföldje, 75 hold 1578 öl kertje, 175 hold 924 négyzetöl kaszálója, legelője és nádasa, 184 hold 470 négyzetöl szőllője, 2 hold 1128 négyzetöl erdeje van, ezenkivül az utak, tavak és a Maros árterülete 93 hold 301 négyzetölt, a faiskola 1 hold 1085 négyzetölt, a téglagyár 3 hold 289 négyzetölt, a tanyák 10 hold 1263 négyzetölt tesznek ki. Összesen tehát 2094 hold 705 négyzetölnyi terület szerepel a nyilvántartásban. A három utolsó esztendő alatt a város birtoka 2 millió 170.674 lej értékü termést produkált, ami előrehaladást jelent. Nyugodtan várom tehát a beavizált interpellációt, amelynek alkalmával fel fogom világositani az érdekelteket arról, hogy valaki félrevezethette az illető városi tanácsosokat.

— Szó lehet azonban arról, hogy a város most szerzett vissza egyes parcellákat, amelyek még nem szerepelnek a nyilvántartásban. Azonban a város már ezeket is birtokba vette, csupán egyes formalitások hiányzanak ahoz, hogy telekkönyvileg is a mi nevünkön szerepeljen ez a birtok.

Beszélgetést folytattunk ezután *Muresan* János főmérnökkel, aki az alábbi nyilatkozatot tette:

— A kisajátitások után — mint az mindenütt is volt, anélkül, hogy bárki hibás lenne benne — tényleg voltak zavarok és tényleg volt egy idő, amikor a város nem tudta, merre fekszenek a földjei és melyek azok, amelyeket meghagytak neki. Fizikailag lehetetlen volt akkoriban pontos kimutatást és térképet csinálni. A helyzet azonban lassan tisztázódott és ma már teljesen pontos térképünk van, amelyek készitését Vass Barna városi mérnök éppen a napokban fejezte be az állami mérnökkel együtt. Ha az átmeneti időben meg is történt, hogy a városnak kisebb földterületeit más használta, most már ez is megszünt. Ezer holdról azonban akkor sem lehetett szó, legfeljebb néhány holdról. Ma azonban minden földterület, amely a város tulajdonát képezi, annak birtokában is van.

Eddig a nyilatkozatok, amelyek után az érdekeltek most már fokozott figyelemmel várják a városi tanácsosok interpellációt, amelyben észleleteikről részletes jelentést tesznek.

— **Összeül az erdélyi unitárius püspökválasztó zsinat.** Clujról jelentik: Az erdélyi unitárius egyház május 19. és 20-án tartja meg Tordán ez évi zsinatát, amelyen megválasztásra kerül a nemrég elhunyt Ferencz József püspök utóda is. A zsinatra nagy előkészületeket tettek és azon az ország összes unitárius egyházközségei delegátusokkal képviseltetik magukat.

URÁNIA MA 5, 7 és 9 órakor

Valencia

Világsikert aratott táncslágor filmen.

Főszereplők:
Maria Dalbacián
Maria Forescu
és
Oskár Marion

Pazar kiállitás, eredeti zene.

Valencia

Szombattól az Urániában vadászunk Patt és Patachon

HIREK.

Jubilál a krumpli.

A centennáriumok éveit éljük. Tudósok, költők, művészek, muzsikusok századfordulóit. Minden lángelme az emberiség egy-egy jótevője és igy a centennáris ünneplésük tulajdonképen a hála megnyilatkozása. Ha igy fogjuk fel a dolgot, akkor most bátran odaállithatjuk a centennáris sorba azt a négyszázados születési évfordulót is, amely nem emberé ugyan, de mindenesetre az emberiség egyik jótevője. A krumpliról, vagy finoman burgonyáról van szó, amely a földből kikerülve -ép ugy eljut a királyok asztalára, mint ahogy kunyhók asztalán is megtalálható. A krumplinak Európában való megszületése most tölti be négyszázadik esztendejét. Annak idején Amerikából jött és eleinte zöld és kemény bogyóját vélték igazi gyümölcsének és csak később tudták meg, hogy az, ami igazán jó és értékes, a szürkésbarna kis gyökérgumó a föld alatt van. Nem a virága, nem a gyümölcse az, ami a krumplit, a csuf és jelentéktelen krumplit az emberiség áldásává teszi, hanem a földben szerényen és alázatosan meghuzódó gyökérzete.

Ha megértő, fogékony lelkek vagyunk, igen lélekemelő jelképét olvashatjuk ki ebből ama demokratikus eszméknek, amelyek szerint a földből szakadt szerény származás az, ami az embert néha a leghivatottabbá teszi arra, hogy az emberek milliói áldva emlegessék nevét. Azt tehát, hogy a nagy lángelmék századfordulóival egy sorban most a krumpli születési évfordulójáról is megemlékezünk, ne vegye senki szentségtörésnek. Nem kincse-e, kenyere-e ez a szerény és alázatos növény a világ szegényeinek, de leginkább azoknak, akiknek egyéb kincset, egyéb kenyeret nem adott az élet, a föld, a sors? És a mostoha földek krumplievő népétől, a vajas burgonyát fogyasztó embermilliókon át egész élet kiválasztottjaként élő inyencig, nem találja-e meg mindenki a krumpliban, amit tőle vár, — akárcsak a kenyérben? Most tehát, amikor az ujkrumpli mint izletes, friss gyümölcs, négyszázadszor jelenik meg Európa asztalán, harapjunk bele áhitattal és az elérzékenyedés könnye sózza meg a demokratikus gyümölcsöt, centennárius hálaáldozatul.

— **A Népszövetség juniusi ülésszaka csak formaszerü lesz.** Párisból jelentik: A lapok pesszimisztikusan itélik meg a Népszövetség juniusi ülésszakának eredményét és előre jósolják, hogy Chamberlain, Briand és Stresemann távollétében a Népszövetség aligha fog érdemleges határozatot hozni az eléje kerülő ügyekben. A lapok nagyon sajnálatosnak tartják ezt a körülményt, mert a programmon szereplő kérdések közül több nagyjelentőségü ügy kivánná meg a döntést, igy a szentgotthardi fegyvercsempészés, az optánsper és néhány kisebbségi kérést felölelő panasz. Az ülésszak ilyen formán tulajdonképen csak formaszerü lesz és érdemleges döntések csak az őszi ülésszakon lesznek a most napirenden lévő problémák felől.

— **Télre fordult az időjárás a Regátban.** Bucurestiből jelentik: Bucurestiben, valamint Curte de Arges vidékén és Moldva északi részében, valóságos téli időjárás van. Predeálon 40 centiméter magas a hó. A nicolosti-i szőlővidéken ugy havazik, mint tél közepén.

— **Véget ért a szinódus aradi ülése.** Ma egész napon át folytatta az aradi szentszék vasárnap megkezdett ülését, amelyen ezuttal is Comsa Gy. Gergely dr. püspök elnökölt. Timisoaráról ujabb résztvevők: Cosma Aurel volt miniszter és dr. Georgevici Lucian polgármester is megérkeztek, akiket a régenstanács timisoarai látogatása akadályozott meg eddig a résztvevésben. Az ülés ma kulturális és miszszionárus ügyeket tárgyalt és igy a tanitóképzők fuziójának egyes részleteit tárgyalták meg. Majd különböző validáló bizottságok tették meg jelentésüket és ezzel a háromnapos szentszéki ülés véget is ért.

— **Uj világrekord a 400 méteres futásban.** Newyorkból jelentik: Kaliforniában Spencer 47 másodperccel uj világrekordot állitott fel a 400 méteres sikfutásban, Meredith 47.4 másodperczével szemben.

A kisantant egységes frontja a Rothermere-akció ellen.

Bucurestiből jelentik: Prága, Belgrád és Bucuresti között szakadatlan táviratváltások folynak, amelyeknek az a céljuk, hogy a kisantant három államának egységes fellépését készitsék elő a juniusi népszövetségi ülésszakra. Az eddigi megbeszélések eredménnyel kecsegtetnek. Előreláthatólag a kisantant három állama egyöntetü álláspontra fog helyezkedni, ugy a román—magyar optánsperben, mint a szentgotthardi afférban. Egyuttal megbeszélik azokat a módozatokat is, amelyek alkalmasaknak látszanak arra, hogy a Rothermere-propagandát megfelelően egyensulyozzák.

— **Stresemann nagybeteg.** Berlinből jelentik: Stresemann betegsége egyre aggasztóbb lesz. A külügyminiszter három nap óta nem eszik, amiért rendkivül módon elgyengült. Életveszélyről az orvosok véleménye szerint nincsen szó, azonban néhány hétig tarthat, mig a gyógyulás utjára lép, ugy, hogy politikával hónapokig nem foglalkozhatik.

— **Halálozás.** Dani Jánosné elhunyt. Temetése ma d. u. háromnegyed 5-kor lesz az aradi felsőtemető halottasházából. (Minden külön értesités helyett).

— **A magyar-olasz képzőmüvészeti kiállitás holnap nyilik meg.** Rómából jelentik: Holnap nyilik meg a San Martino herceg, Róma kormányzója kezdeményezése alapján rendezett magyar-olasz képzőmüvészeti kiállitás, amelyen az olasz király is résztvesz. A kormányzó ma fogadóestélyt rendezett a résztvevő müvészek tiszteletére.

— **Rothermere fia Bécsbe érkezett és autón megy Budapestre.** Bécsből jelentik: Esmond Harmswortth képviselő, Rothermere lord fia, ma délben fél egy órakor leszállott az asperni repülőtéren. A képviselő a repülőgépeket Bécsben hagyja és az utat Budapestig autón teszi meg. Ma este Ambrózy Lajos gróf, bécsi magyar követ, szükkörü vacsorát adott Esmond Harmsworth tiszteletére. A képviselő és kisérete holnap reggel kilenc órakor három Rolls Royce autón indul Budapest felé.

— **Szovjetkémeket lepleztek le Varsóban.** Varsóból jelentik: A krakkói vasutigazgatóság területén nagyszabásu kémkedést fedeztek fel. A nyomozás eddigi adatai szerint Szovjetoroszország meg próbálta szerezni Lengyelország vasuti mozgósitási terveit. Eddig számos iratot foglaltak le, amelyeknek alapján több letartóztatás történt.

Slazenger-tennisz-labdák,
racketek legolcsóbban Oláh Sándor cégnél

— **Amerikában felismerték a sikkasztó lugosi tisztviselőnőt.** Timisoaráról jelentik: Öt évvel ezelőtt nagy feltünést keltett a lugoji pénzügyigazgatóság egyik tisztviselőnőjének, Wechselberger Lilinek nagyarányu sikkasztása, aki egy kétmillió lejt tartalmazó csomagot kifosztott és eltünt Lugojról. A tisztviselőnő egy nálánál husz évvel fiatalabb Eötvös nevü fiatalemberrel szökött meg és azóta semmi hirt nem lehetett róla hallani. Egy Bálint nevü régebben kivándorolt fiatalember most levelet irt lugoji hozzátartozóinak, elmondva levelében, hogy Newyorkban találkozott a sikkasztó tisztviselőnővel, aki elforditotta fejét, amikor meglátta. A hir nagy feltünést keltett Lugojon.

— **Dr. Székely László fogorvos,** dr. Székely Inigó öccse, párisi egyetemet végzett orvos, a párisi École Superieure de Stomatologie okleveles fogorvosa, a berlini Zahnärztliches Fortbildungs Institut v. gyakornoka rendeléseit B.-dul Regele Ferdinand 5., II. emeleti műtermében megkezdte. Specialista szájsebészetben, fogsorszabályozásban, orthodontie száj- és fejröntgenezésben. Rendel 9—1-ig és 3—6-ig.

— **Borzalmas vihar Indiában.** Londonból jelentik: Az indiai Rangponban borzalmas tájfun pusztitott, amely több várost és falut elpusztitott. A tengeren tartózkodó bárkák ugyszólván mind elsüllyedek.

— **Szabadlábrahelyezték az aradi vágóhid két letartóztatott tisztviselőjét.** Az aradi törvényszék Pop-büntetőtanácsa a mai napra tüzte ki a különféle visszaélésekkel vádolt Wéber Ágoston és Cresta Alexa aradi vágóhidi tisztviselők bünperének főtárgyalását, a melyet azonban nem lehetett megtartani, mert a tanuk nagyrésze nem jelent meg. A törvényszék ujabb határnapot tüzött ki s arra a tanuk elővezetését rendelte el. Robu János dr. és Ispravnic Sever dr. védők előterjesztésére a törvényszék szabadlábrahelyezte a február 21-ike óta vizsgálati fogságban levő vádlottakat, akik még a délelőtt folyamán elhagyták az ügyészségi fogházat.

Szabad-e ölni?

— **Bomlás a romániai szociáldemokratapártban.** Bucurestiből jelentik: A szociáldemokrata pártban a legutóbbi időben éles kritikával illetik a jelenlegi pártvezetőket. A párt baloldali elemei Gelehrterrel az élükön, ki akarnak lépni a pártból, mert a vezetőség feladta az osztályharcot. Az elégedetlenek, akik külön pártot akarnak alakitani, nem sok sikerre számithatnak, mert a párt és a szindikátusok többsége a jelenlegi vezetőket: Moscovicit, Jumancát és Fluerast támogatják, szükségesnek tartva mindenek előtt az ország demokratizálásának munkáját.

Jön! Orvos, aki ölt.

— **Elmaradt az Egyesült Bank mai csődtárgyalása.** Mint ismeretes, az aradi Egyesült Bank R. T. csődügyében ma kellett volna ujra összeülni az elnöki tanácsnak. Határozathozatalra azonban a mai nappal sem kerülhetett sor, mert Hargot György törvényszéki főelnök váratlanul elutazott Aradról s igy az elnöki tanács nem tarthatta meg ülését. Előreláthatólag szerdára, vagy csütörtökre várható a döntés, amikor is eldől, vajjon az elnöki tanács visszautasitja, vagy pedig elrendeli a csődöt az Egyesült Bank ellen.

— **Freud Fülöp temetése.** Ma délután temették el impozáns módon megnyilvánult részvét mellett Freud Fülöpöt, a közismert aradi nagykereskedőt. Az Avram Iancu (Szabadság) téri gyászháznál már jóval a szertartás előtt nagy és előkelő közönség gyült egybe, hogy lerójják a kegyelet adóját a közszeretetben állott, elhunyt Freud Fülöppel szemben. Ott voltak a gyászolók sorában az Aradi Általános Takarékpénztár — amelynek igazgatósági tagja volt — igazgatósági tagjai, az élen Faragó Rezső vezérigazgatóval és Lakatos Aladár igazgatóval, rajtuk kivül a Kereskedők Testülete is képviseltette magát. Jelen voltak Domán Sándor, Fejér Gábor, Fodor Gyula, Adler Andor, Zima Tibor, dr. Vörös László, Keppich Zsigmond és még igen sokan. A temetésre az elhunyt olaszországi hozzátartozói közül leánya: gróf Pettorelli Lalatte Cezárné és férje érkeztek meg. A gyászháznál dr. Vágvölgyi Lajos főrabbi gondolatokban gazdag beszédben méltatta az elhunyt érdemeit. Weisz Sándor gyászdalokat énekelt, majd Faragó Rezső vezérigazgató az Aradi Általános Takarékpénztár és a Kereskedők Testülete nevében bucsuzott Freud Fülöptől. Ezután megindult a menet a zsidótemető felé, ahol örök nyugalomra helyezték a közmegbecsülésben állott Freud Fülöpöt.

Jön premierre!
Gorilla, a csodamajom

— **Ezentul nem a papnak, hanem az anyakönyvvezetőnek kell bejelenteni a vallásváltoztatást.** Az aradi városi anyakönyvvezetői hivatal közli, hogy az uj kultusztörvény értelmében, amelyet a tegnapi naptól fogva érvénybeléptettek az aradi városházán, az egyes vallásokról más vallásra való áttéréseket ezentul nem az érdekelt egyház papjának, hanem az anyakönyvvezetői hivatalnak kell bejelenteni.

— **A Moise Nicoara gimnázium tornavizsgája.** A Moise Nicoara gimnázium tornavizsgáját május 20-ikán délután négy órakor tartják meg, a Gloria-CFR sporttelepen. A szabadgyakorlatokat katonazene kiséri. A vizsga keretében különböző versenyszámok kerülnek lebonyolitásra. Helyárak: Tribünpáholy 125, tribünülés 25, állóhely 10, diákoknak 5 lej.

Világhirü német regények 93 L. Kerpelnél.

— **Valóságos nyereményözön volt az utolsó hetek**ben a népszerü **Fritz Dörge Bankháznál, Wien, I/A.** Kärntner Strasse 43. Az uj sorsjátékhoz a sorsjegyárak: 1/1 = 800, ½ = 400, ¼ = 200 lej. Megbizásokat feltétlen biztos és diszkrét módon azonnal teliesit.

Ma este 9 órakor az ujaradi mozgóban

Schubert est

eredeti zene és énekkel.

Olcsó helyárakkal.

— **A májusi fagy pusztitásai Arad- és Temesmegyében.** A rendkivüli hideg időjárás és a legutóbbi napokban volt éjjeli fagy okozta károkról mai számában részletesen beszámolt az Aradi Közlöny. A Hegyalja és a bánáti szőlővidéken kivül, a két megye sok részén is nagyobb károkról érkeznek jelentések s különösen a Maros mentén, valamint Szemlakon, Perjámos és Pészak határában szombatról vasárnapra és vasárnapról hétfőre virradó éjszaka nemcsak a gyümölcsösökben és szőlőkben, de a kerti veteményekben is nagyobb pusztitást okozott az erős fagy. Egyes helyeken, leginkább a mélyebben fekvő részeken és a völgyekben, száz százalékos a kár. Szemlak környékén a veteményeknek és a gyümölcsöknek csak alig elenyésző része maradt meg. Főleg hüvelyesekben, bab és burgonyában nagy a kár s a legtöbb helyen pótolni kell az elpusztult veteményeket.

— **Autó és bicikli karambolja a Fő-téren.** Könnyen végzetessé válható baleset történt ma délután Aradon, a Dacia-kávéház előtt. Az Ar. 682. számu Berliet autótaxi, amelynek soffőrje Koros Ferenc, elütötte Samandan János tanulót, aki kerékpárjával akart az uton átmenni. Az autó több méternyi távolságon maga előtt tolta a kerekek alá került fiut, anélkül, hogy sulyosabb zuzódást ejtett volna rajta. A kerékpár összetört. A nyomozás megindult, hogy a balesetért kit terhel a felelősség.

— **Japánban nagyarányu földrengés pusztitott.** Tokióból jelentik: Mitsi Futama környékén tegnap éjfélkor nagyarányu földrengés pusztitott, amelynek száz halott áldozata van.

— **A Vörösmarty-gyilkosság még mindig felderitetlen.** Prágából jelentik: A Vörösmarty Margit-gyilkosság ügyének mai, tizedik tárgyalási napján, épen olyan felderitetlen a gyilkosság, mint az első napokban. A vádlottak rendületlenül tagadnak. Több tanu kihallgatása során kijelentette, hogy felismeri Chlepetárt, Michalkót és Sikorszkit, akik a gyilkosság éjszakáján egy hölgy társaságában a Csorba-tóhoz utaztak. A mai tárgyaláson más érdemleges esemény nem történt és több kisebb jelentőségü tanu kihallgatása után, a tárgyalás folytatását holnapra napolták.

— **Orvosi hir.** Dr. Knall főtörzsorvos elköltözött Strada Eminescu (volt Deák Ferenc-ucca) 40. Rendel 7—8-ig és 14—16-ig.

— **Enyhitette a tábla Csatlós Etelka büntetését.** Budapestről jelentik: A budapesti tábla Kállay-tanácsa tegnap tárgyalta Csatlós Etelka urileány bünperét, aki 1927. juniusában lelőtte Breier Imre dévaványai orvost, mert az házasságot igért neki és elhagyta. A szolnoki törvényszék ezért öt évi fegyházra itélte Csatlós Etelkát. A táblai tárgyaláson a leány sirva mondotta el, hogy az orvos cinikusan viselkedett vele szemben és ezért veszitette el önuralmát. Még most is szereti azt, akit meggyilkolt. A tábla az enyhitő körülmények figyelembevételével a büntetést három évi fegyházra szállitotta le. A vádlott megnyugodott az itéletben.

— **Gyermekruha-szalonomat** volt Deák Ferenc-ucca 35. szám alá helyeztem át. Rechtschaffen Aranka.

— **Szemlak község kántori állást rendszeresit.** Mint ismeretes, a szemlaki felekezeti magyar iskola müködési jogát nemrégiben megvonták s az ottani tanitót, aki egyben kántor is volt, Rovinére helyezték át. A 400 lelket számláló katholikus község igy iskola és kántor nélkül maradt s mivel a községnek — lévén a pécskai plébánia filiáléja — lelkésze nincs, a szemlaki hitközség most elhatározta, hogy kántori állást rendszeresit s ennek betöltésére pályázatot ir ki. Az akció annál is inkább eredményesnek mutatkozik, mert a hitközség tehetőse, szegénye, egyaránt a legnagyobb lelkesedéssel és áldozatkészséggel kivánja azt megvalósitani.

— **Makulatura papir,** tiszta ujságpéldányok, csomagolási célra, 5 kilogrammos kötegekben olcsón kaphatók az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Nem a bucuresti-i operatársulat vendégszerepelt Aradon.

A román nagyopera megbizottja tiltakozott a társulat megtévesztő reklamirozása ellen.

(Arad, május 15.) Tegnap és ma az aradi szinházban egy bucuresti-i operatársulat vendégszerepelt, amellyel kapcsolatban ma a következő érdekes távirat érkezett szerkesztőségünkbe *Tamasiu* Aureltől, a cluji és bucuresti-i operák Aradon is jól ismert megbizottjától:

„Kérem informálni Aradváros közönségét, hogy a bucuresti-i opera hivatalos turnéját csak junius 3-án kezdi meg Timisoaran, az aradi vendégszereplés dátuma egyelőre bizonytalan, valószinü, hogy ott 20-ika után játszanak. A bucuresti-i opera nevében tiltakozom, hogy a jelenleg Aradon játszó turnétársulat a bucuresti-i opera turné-tagjainak reklamirozza magát. Köszönettel: Tamasiu Aurel."

A távirat vétele után érdeklődtünk a még Aradon játszó operatársulatnál a helyzet valódi tényállását illetőleg és itt a következőket jelentették ki:

— Mi nem adtuk ki magunkat a hivatalos román opera turné társulatának, amit mutat a plakáton levő társulati cim: *marele turneu de opera din Bucuresti,* is igazolja, hisz köztudomásu, hogy a hivatalos turné a következő név alatt megy: *marele turneu oficial al Opera Romana din Bucuresti.* Tulajdonképen a leghelyesebb elnevezés az lenne, hogy társulatunk *Magiari* Gligorie turné-együttese, ahogy az engedély is meg van. Csalásról és becsapásról szó sincs. Társulatunk nem a *bucuresti-i román opera,* hanem *egy bucuresti-i opera* neve alatt reklamirozta magát, amivel semmiféle visszaélést nem követtünk el. Viszont nem szabad azt sem elhallgatni, hogy társulatunkban valóban résztvesznek a tényleges opera tagjai közül is néhányan.

A táviratból és a nyilatkozatból kétségtelen kitünik, hogy Aradon nem a valódi bucuresti-i nagy opera vendégszerepelt tegnap és ma. Az igazi együttes csak junius második felében fog Aradra jönni. A jóhiszemü közönség, amely csak felületesen olvasta el a plakátot, joggal hihette, hogy a bucuresti-i opera vendégszerepel Aradon; igaz, hogy ez a hiedelme azonnal megdőlt akkor, amikor a kicsiny zenekart és kórust meglátta, mert tudvalevő, hogy a tényleges bucuresti-i opera több, mint 200 tagot foglal magába.

ERZSEBET MOZGÓ TELEFON: 70. Ma d. u. 5, 7 és 9-kor

Aradon premier! Pazar kiállitásu, orosz tárgyu monumentális filmremek.

„Honvágy" **Mädy Christians és Livio Pavanelli a főszerepben**

Gyönyörü zenekiséret. — D. u. 5 és 7 órakor rendes olcsó, este 9 órakor 5 lejjel emelt helyárak.

Luppu dr. és Dörner Budapest bajnokságáért fognak küzdeni. Budapestről jelentik: A május 26-án megkezdődő Budapest bajnoki tenniszversenyekre eddig egy görög, hat román, három osztrák és két német versenyző jelentkezett. A román játékosokat dr. Luppu, San Galli, Poulieff, Dörner, Schlosserné és Stefanescu kisasszony képviselik. Az idei versenyen Kehrling is indul.

— **Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Kiházasitási Csoportjának** igazgatósága elhatározta, hogy — bár a házassági segélyek kifizetése alapszabályszerüleg csak f. évi szeptember havában volna esedékes — előlegképen már előbb is folyosit házasságonkint 15.000 lejt. Kéri tehát Rácz Margit, férjezett Simonits Jánosné tagot (Muresel), hogy f. évi május hó 21-én, Busch Etelka, férjezett Puskel Ferencné tagot (Muresel) hogy f. év május hó 28-án, Tóth Erzsébet, férjezett Cséki Jánosné tag (Mosnita) f. é. junius hó 6-án, Szász Mária, férjezett Neuca Ádámné tag (Arad, Str. Dr. Ratiu 35.) f. é. junius hó 11-én és Popa Rozália, férjezett Lakatos Sándorné tag (Arad, Str. Dorobantilor 27.) f. é. junius hó 18-án mindenkor d. u. 5—6 óra között a csoport irodájában (Str. Bratianu 18.) a kiutalt előlegösszeg felvételére jelentkezni sziveskedjenek. Egyben felhivja az igazgatóság a t. Tagok figyelmét az alapszabályok 16-ik §-ára, amely szerint minden férjhez ment tagnak erkölcsi kötelessége, maga helyett egy uj tagot beszerezni a csoportba. Az Igazgatóság.

— **Zsarolási kisérlet a bécsi Bristol igazgatója ellen.** Bécsből jelentik: Az elmult héten a Bristol-szálloda igazgatósága zsaroló levelet kapott, amelyben felszólitják a szállodaigazgatót, hogy Laudon sirján, Habersdorf és Mauerbach között, 10.000 schillinget helyezzen el, különben a szállodát a levegőbe röpitik. A szálloda igazgatóságának feljelentésére megindult a nyomozás, amely eredménytelenül végződött. A jelzett siron elhelyezték a boritékot, amelyért azonban senki sem jelentkezett. A nyomozás folyik.

— **RÁDIÓ-MÜSOR. Szerda, május 16. Wien—Grác.** (Romániai idő.) 17. Hangverseny. — **Berlin.** 18. Szórakoztató zene. — **Boroszló.** 21.10. Oratórium. — **Frankfurt a. M.** 17. Szórakoztató zene. — **Leipzig.** 16. Hangverseny. — **Milano.** 18.50. Gyermekkarének. — **München.** 17. Hangverseny. — **Nápoly.** 18. Hangverseny. — **Prága.** 21.20. Vidám est. — **Róma.** 22.10. Zenekari hangverseny. — **Zágráb.** 21.35. Dal és áriaest. — **Budapest.** 10.30. 13. és 16. Hirek. közgazdaság. 18.30. Weber-est. 20.40. Szomorujáték. 23.10. Cigányzene.

A délkinai csapatok Peking előtt állanak.

Olaszország is csapatokat küldött Kinába. — Az idegen állampolgárok elhagyják Pekinget.

Londonból jelentik: Az angol külügyminisztériumban ugy tudják, hogy az angol és japán kormányokon kivül Olaszország is sürgős segitséget küldött Tien Csinbe, ahol nagy harcok várhatók a délkinaiakkal. A nagyhatalmak számolnak azzal a lehetőséggel, hogy Tien Csint, amely Peking hidfője, még ma elfogialják a délkinaiak. Csang Cso Lin megkezdte már Peking kiüresitését.

A pekingi jelentések szerint a külföldi diplomáciai képviseletek és idegen állampolgárok készülnek elhagyni Pekinget, mihelyt a délkinai csapatok közelednek. Miután az amerikai követ nem kapott utasitásokat Tien Csen védelmére, még nem határoztak. Ugylátszik, hogy Amerika rokonszenvezik Feng Yu Sziang tábornokkal, akinek csapatai már Tien Csin előtt állanak.

Charlie Chaplin Bécsbe jön

és előadást tart a rabszolgasorban levő amerikai férfiakról, kiket a nők teljesen elnyomnak.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) Bécsben már két év óta egy különös egyesület működik. Neve: „A férfi jogok szövetsége" és programmja az elnyomott férfiak felszabaditása.

Ez az egyesület a napokban nyilvános gyülést tartott és számos, a férjek kinszenvedéseit ecsetelő felszólalás után kimondották, hogy küldöttséget menesztenek Seipel kancellárhoz és Seitz polgármesterhez. Ezek a küldöttségek át fogják adni az egyesület követeléseit, amelyek többek között a válás megkönnyitésére, a törvénytelen gyermekek számára való tartásdij eltörlésére vonatkoznak.

A szövetség elnöke a gyülést szenzációs bejelentéssel rekesztette be. Közölte, hogy a szövetség Charlie Chaplin-nel annak válásbotránya óta élénk levelezésben áll és Chaplin legutóbbi levelében közölte, hogy a nyáron európai körutja során Bécsbe is ellátogat, ahol a férfi jogok szövetségének vendégeként előadást fog tartani a rabszolgasorban sinlődő amerikai férfiakról, akik ki vannak szolgáltatva a „gyengébb" nem fondorlatainak és kinzásainak.

Öngyilkosság

egy budapesti szállodában.

Egy szép, dusgazdag vidéki urileány szerelmi bánatában megmérgezte magát.

Budapestről jelentik: Tegnap délután a budapesti Rákóczi-uti Metropol-szállodában egy elegánsan öltözött fiatal hölgy vett ki szobát, Nagy Erzsébet 24 éves háztartásbelinek jelentve be magát. A fiatal leány magára zárta az ajtót, majd nagymennyiségü veronált vett be és mire az öngyilkosságot felfedezték, már halott volt. A nyomozás megállapitotta, hogy az öngyilkost nem Nagy Erzsébetnek, hanem Harkovics Erzsébetnek hivták és egy Szeged környéki dusgazdag földbirtokos leánya. Sógora már jelentkezett és megállapitotta személyazonosságát, majd kihallgatása során elmondotta, hogy a fiatal leánynak valamilyen szerelmi bánata volt, de erről sohasem beszélt családjának. Öngyilkosságát azért követte el Budapesten, mert tudta, hogy édesanyja szivbajos és hogy halálának hire végzetes lehetne ránézve.

Válóper nélkül is el lehet válni.

Egy aradmegyei szerelmespár mohamedán házasságot akart kötni, de egy ötletes csaló felültette őket.

(Arad, május 15.) Még emlékezetes a közönség körében az aradi mohamedán házasság ügye, amikor egy fiatal aradi vállalkozó mohamedán vallásra tért át, hogy elvehesse szerelmesét. A példa ragadósnak bizonyult, amennyiben most egy aradmegyei szerelmespár ismételte meg az esetet.

Tavaly nyáron egy aradmegyei férfi és egy leány megszerették egymást s házasságra akartak lépni, de a férfinek már volt felesége, aki nem akart válni. A szerelmesek erre elutaztak Szarajevóba, hogy ott áttérjenek a mohamedán hitre és ugy esküdjenek meg. Szarajevóban tanácstalanul jártak az uccán, amikor szembekerült velük egy magas turbánu fiatalember. Azt megkérdezték, hogy hol találhatnának hodzsát, aki őket felveszi a mohamedán vallásra és mindjárt házasságukat is megáldja.

— Szerencséjük van maguknak. — mondta a fiatalember — mert, amit akarnak, azt én meg tudom tenni.

Elvezette őket egy mecsethez, amelyet háromszor körül kellett járniok. Azután igy szólt:

— Maguk most már mohamedánok és most bemegyünk a templomba az esküvőt megtartani.

A mecset bejáratánál levetették a cipőjüket és ugy mentek be. Ott a turbános fiatalember felment a szószékre és onnan szólt a jegyesekhez.

— Legyetek boldogok! Most már férj és feleség vagytok! A férfi neve Musztafa, a nőé Fatima!

A boldog pár kérte az anyakönyvi kivonatot, de azt a választ kapták, hogy azt majd postán küldik utánuk. A fiatalember a személyi adataikat egy papirra jegyezte fel azzal, hogy majd beirja az anyakönyvbe. Végül ezer dinárt kért tőlük, amit meg is kapott.

A házasok visszajöttek Aradmegyébe és hónapokon keresztül boldogok voltak. Azonban az asszony rájött, hogy férje még mindig viszonyt folytat első feleségével és ezért elhatározta, hogy elválik a férjétől. Megbizott levélben egy aradi ügyvédet, hogy szerezze meg neki az esketési levelet. Az ügyvéd utánajárt a dolognak és kideritette, hogy az aradmegyei pár csalónak esett áldozatul, aki nem volt hodzsa, hanem járatlanságukat felhasználta arra, hogy magának ezer dinárt szerezzen. Az ügyvéd ezt megirta az aradmegyei asszonynak és levelét igy fejezte be:

— Nagyságod, igy válópör nélkül is elválnat a férjétől.

Bünügy lappang a rejtélyes aradi autó eltünése mögött.

A soffőr három héttel ezelőtt távozott a kocsival és annak titokzatos utasával és a mai napig sem került elő. A rendőri hatóságok erélyes nyomozást kezdtek az ügyben

(Arad, május 15.) Általános feltünést keltett az Aradi Közlöny mai számában megjelent szenzációs hiradás, amely egy titokzatos körülmények között eltünt aradi autóról, annak utasairól és soffőrjéről számolt be. Mint jelentettük, Szabó György aradi bérautó-tulajdonos bérbe adta autóját Dragin Avram állitólagos jegyzőnek. Az autóval a soffőrje is utrakelt és Draginnal együtt jelenleg ismeretlen helyen tartózkodnak. Szabó, aki két-három napra adta bérbe kocsiját, kétségbeesetten várakozott hetekig és most, miután tizennyolc nap mult el az autó és a soffőr távozása óta, Dragin ellen feljelentést tett az aradi államrendőrségen.

A nyomozásnak eddig csak annyit sikerült megállapitani, hogy Dragin felkereste három vármegye összes községi jegyzőit és pénzt gyüjtött azzal az ürüggyel, hogy az irnoka által elsikkasztott kétmillió lejt neki kell visszafizetni az állampénztárba, különben elveszti állását. Megtudta a nyomozás azt is, hogy Dragin nem autóval ment a községbe, hanem a gépkocsit a község határában hagyta és gyalog kereste fel a jegyzőt. A körtáviratok szétmentek az összes községi jegyzőkhöz, csendőrségekhez, de a mai napig nem érkezett válasz.

A legrejtélyesebb probléma ebben a nem mindennapi ügyben az, hogy mi történhetett a soffőrrel. Szabó György soffőrje megbizható ember volt, akinek már rég jelentkeznie kellett volna az automobillal. Egyelőre olyan perspektivát nyujt az ügy, mintha egy bonyodalmas bünügyi dráma volna a dolog hátterében. Ma már a vármegyei prefektura is kezébe vette az ügy tisztázását és kérdést intézett az erdélyi vármegyékhez, hogy ismerik-e egy Dragin Avram nevü jegyzőt, aki állitólag Iunca Remetén teljesitett szolgálatot. Szabó György ma autóval elutazott Aradról, mert ugy értesült, hogy az eltünt 380. számu autóját egy utassal a temesvári országuton látták. A rendőrség is a legnagyobb apparátussal nyomoz és remélhető, hogy rövid idő mulva világosság derül a különös és titokzatos ügyre.

Tizennyolc lángoszlop világit Moreniban

Az égő petroleumforrások sulyos köveket röpitenek ki magukból. Összeomlott a mentő-alagut. — A kár meghaladja az egymilliárd lejt.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósitójának távirata.) Moreniben a petroleumtelepek égése még egyre tart, sőt a tüzvész minden erőlködés ellenére folyton terjed. Most már tizennyolc szonda áll lángokban. Az égő petroleumforrások közül tizenkettő az Astra Romana tulajdona, hat pedig a Creditul Minieré. Az oltásra minden lehetőt megkiséreltek. Az erupció közelében alagutat furtak, hogy földdel iparkodjanak betömni a feltörő lángokat. Ez sem sikerült, mert a szonda szájába dobott földet a nagy erővel előretörő gázok kihányták és csak ujabb károkat okoztak. Eddigi becslések szerint a kár meghaladja az egymilliárd lejt.

A kilátások rendkivül pesszimisztikusak. Amint az ember Ploestiből Bucurestibe utazik, a vonatról messziről látni a tüzoszlopokat, amelyek száz méter magasságig csapnak fel az égre és vörös fénybe boritják a vidéket. A tüzvész különösen éjjelenként kisértetiesen szép látványt nyujt. A környék összes falvaiból Moreniban összpontositották a tüzoltókat és a többi petroleumvállalatok is elküldték szakértőiket és speciálisan kiképzett munkástüzoltóikat a tüz megfékezésére és elfojtására, azonban az eddigi fáradozásokat nem koronázta siker. Az áldozatok száma ujabban egy halottal növekedett. Azonkivül ujabban tizenöt személy az oltás közben többé-kevésbé sulyos sebeket szenvedett.

Legujabb jelentések szerint a moreni-i szondaerupció tegnap hatalmas méreteket öltött. Három órán keresztül az irtózatos erővel gájzirszerüen felszökkent petroleumforrás két kilogramm sulyu köveket röpitett szerte és több méter magasságra locsolta fel a drága olajat. Tegnap délután az összes szükséges eszközöket a forráshoz szállitották, amelyek segitségével mégegyszer megkisérelhetik az erupció elfojtását. A legutóbbi kisérlet sikertelenül végződött és áldozatot is követelt. — Tudniillik egy alagutat furtak, amelyen keresztül a forráshoz férkőzzenek, az erupció azonban oly erős volt, hogy az alagutat bedöntötte és a beomló földtömegek egy munkást maguk alá temettek. Ilyen erupcióra még nem volt példa ezideig és a szakértők nem tudják, hogy minek következtében állott elő.

Irodalom és müvészet

* **Károly József, a jubiláns aradi hirlapiró és iró** csütörtöki szerzői-estje áll az érdeklődés középpontjában. A Kulturpalota nagyterme hatalmas közönséget fog látni ezen az estén, amely az aradi szerző pályájának egyik jelentős állomása. Károly József azzal fogja honorálni a közönség nagyfoku érdeklődését, hogy csupa humoros és könnyü szórakoztató dolgot fog előadni. Kimagasló eseménye lesz az estnek dr. Krenner Miklós magasszinvonalon álló bevezető konferansza. Jegyek a jubiláris szerzői estre Oláh Sándor könyvkereskedésében és csütörtök este a Kulturpalota pénztáránál válthatók. Az estély 9 órakor kezdődik.

* **A császárváros büszkeségei:** a bécsi Burgtheater művészei lesznek vendégei Aradnak csütörtökön és pénteken két előadás keretében. A romániai turnék hatalmas sikereinek lesz méltó folytatása a bécsiek aradi vendégszereplése, a téli szinház pénztára állandó érdeklődés alatt áll, a bécsiek fellépte egész Aradon általános érdeklődést keltett, hisz a nagyszerü ensemble a hajdani császárváros ragyogó szinházi életének levegőjét árassza s a legtisztább művészetet nyujtja. Varázsa és vonzereje van a bécsi Burgtheater nevének, a melyet a multból érintetlenül mentettek át a jelenbe a biztos müvészkezek. Haladó szellemben tolmácsolják darabjaikat, az idő befolyása elől nem vonták ki magukat, de egyszersmind az uj tárgyilagosságot tüzték ki jelszavukká, amely visszatér a lényegeshez. Aradi műsorukat pompásan válogatták meg. Első nap Molnár Ferenc derüs anekdotája: a Játék a kastélyban (Spiel im Schloss) megy, másodnap egy Schnitzler-drámát: Szerelmeskedés (Liebelei), egy Schnitzler-komédiát: Literatura, adnak. A romániai turnéra a társulat elsőrendü müvészei jöttek. Igy a müvészi vezető: Albert Heine udvari tanácsos, kivüle Maria Mayen, Else Godeck, Kallina asszony, Hanne Roettgen, Klaudia Streitmann, Armin Seydelmann professzor, Hermann Romberg, Wilhelm Schmidt, Otto Schmöle, Ferdinand Moitelle az együttes kitünőségei. A bécsi Burgtheater előadásaira a jegyek a téli szinház pénztárában válhatók.

* **Orgonahangverseny.** Az izraelita templomban f. hó 20-án, vasárnap délelőtt 11 órakor tartandó orgonahangversenyen Szekeres Ferenc orgonaművész, ki az orgonák legismertebb mesterei közé tartozik, Bach, Mendelssohn, Goldmark, Boellmann és saját szerzeményeit adja elő, Katz, a nagyhirü temesvári és Weisz aradi főkántor pedig régi egyházi dalokkal működnek közre.

— **Kellog államtitkár kapja meg a Nobel békedijat.** Párisból jelentik: A Petit Journal jelentése szerint az idei Nobel békedijat Kellog amerikai külügyi államtitkárnak adják.

KÖZGAZDASÁG.

A „roman"-nak nincs köze a lej stabilizációjához.

Az uj pénzegység bevezetése csupán technikai és nem valutáris intézkedés lesz. A román valutát az európai államok pénzének kurzusára akarják hozni

(Arad, május 15.) Nagy feltünést keltett mindenfelé, mai számunk ama cikke, amely az uj pénzegység, a roman bevezetéséről számolt be. A laikus közönség körében tudósitásunk nyomán az a hiedelem kapott lábra, hogy a romannak 25 stabilizált lejjel való egyenlővé tétele, mintegy csendes bejelentése annak, hogy a lej stabilizációja 4 svájci centimesen fog megtörténni. Ezzel kapcsolatban kérdést intéztünk több aradi pénzügyi kapacitáshoz, akiknek nyilatkozataiból kiderült, hogy a roman fenti módon való bevezetése csupán technikai és nem valutáris intézkedés, mely a lej rövidesen várható stabilizációjával, illetve a stabilizáció kurzusával semmiféle összefüggésben nincsen.

Zankow György a Banca Nationala aradi fiókjának igazgatója

mint legilletékesebb fórum a következőket mondotta munkatársunknak:

A roman bevezetése, amely a stabilizáció egyik későbbi következménye lesz, nincs semmi összefüggésben a lej stabilizácóis kurzusával. Ez ismeretlen ma is és ismeretlen marad az utolsó pillanatig, hogy a spekuláció ne üthesse fel fejét. Az a tény, hogy a roman 25 stabilizált lejt fog érni, csupán számitási könnyebbséget jelent és igy technikai intézkedés. Igy például: ha a lejt — teszem fel — 3,20-on stabilizálják akkor a roman 3,20×25=91 centimesot fog érni.

Az uj pénzegység a többi európai valutához való igazodást célozza.

Kérdést intéztünk ezenkivül még több aradi pénzügyi szaktekintélyhez, akiknek véleményét az alábbiakban foglalhatjuk össze:

Azt szinte előre lehetett látni, hogy a stabilizáció uj pénzegységre való áttéréssel fog járni. Ma ugyanis az a helyzet, hogy egész Európában Romániának van Zürichben a legkisebb értékkel jegyzett pénzegysége. Az aranymárka, az osztrák schilling, a pengő és belga bevezetése óta az illető államokban megszüntek a nagy számok és Románia, a melynek valutája jobb volt az osztrák és magyar pénznél, most nagyobb számmal dolgozik, mint ezek az államok. Ezt az állapotot akarja megszüntetni az uj pénzegységre való áttérés, amelynek azonban csak a stabilizáció után szabad bekövetkeznie, mert különben be állhat az a katasztrófa, amely a lengyel zlotyt érte, aminél tudvalevőleg a valutarendezés után is ingadozás állt be. Praktikus szempontból jónak látszik az, hogy a roman a stabilizált lej 25-szöröse lesz, mert akkor az átszámitáshoz elég annyit tudni, hogy 100 lejért 4 romant lehet kapni. Amennyiben a stabilizáció — amely különben semmi összefüggésben nincs ezzel az átszámitással — a mai kurzus körül történnék meg, akkor a roman valamivel jobb lesz a schillingnél, valamivel kisebb értékü a pengőnél és a szintjét nem sokkal haladja meg a svájci frank. Bár a francia frank stabilizálása még hátra van, látható, hogy Európában oly törekvések vannak, amelyek a pénzegységeket egymáshoz közel álló szinvonalra akarják helyezni. A dolog lényege tehát az, hogy ezáltal Romániában is megszünnek majd a nagy számok, mert a stabilizált lejből összevonnak majd egy olyan pénzegységet, amely jelentős aranyösszeget képviscl.

Harc a peronoszpora ellen.

Miniszteriumi szakvélemény az ujabban használatban levő szőllőrovarirtó preparatumokról.

(Arad, május 15.) Az erős tavaszi fagy következtében a hegyaljai szőllők egyrésze — mint ma megirtuk — nagy kárt szenvedett. A szőllőtulajdonosok ezért most fokozott gonddal művelik a megmenekült szőllőket, nehogy a peronoszpora és a moly a megmaradt részeket is tönkretegye. A szőllészeti szindikátus ebben segitségére akart lenni a szőllőtulajdonosoknak és kérdést intézett a földmüvelésügyi minisztériumhoz, kérve, analizálja a forgalomban levő vegyszereket és állapitsa meg, melyek rendelkeznek a legjobb hatással a szőllők megóvása tekintetében. A minisztérium hivatalos válaszáról Anastasiu Demeter, a szindikátus igazgatója ma a következő nyilatkozatot adta:

— Miután számos, nagy reklámmal dolgozó szőllőrovarirtó vegyszert ajánlanak és hirdetnek, a szőllészeti szindikátus kérdést intézett a földmüvelésügyi minisztérium szőlészeti igazgatóságához, kérve, vizsgáltassa meg laboratóriumában ezeket a szereket és adjon róluk szakértő véleményt. A vélemény megérkezett és preciz felvilágositással szolgált ezeknek a szereknek a hatékonyságáról. A földmüvelésügyi minisztérium, kisérletek alapján történt megállapitása szerint, a Németországban a mult évben használt Nosperasin nevü szer semmi eredményt nem mutat a peronoszpora és szőllőmoly elpusztitása terén. A jelentések szerint különben Németországban is csődöt mondottak ezzel a vegyszerrel. Ugyanilyen lesujtó véleményt ad a minisztérium a szakértőkkel végeztetett kisérletek alapján az Universal nevü szerről is, amely a vegyvizsgálat szerint mészt, amidont, zöld festéket és egy kismennyiségü kálium-permangánt tartalmaz és szintén nem használ a szőllőnek. A minisztérium véleményezése alap ján ezért a szőllészeti szindikátus azt ajánlja azoknak a szőllősgazdáknak, akik tényleg meg akarják óvni birtokukat, maradjanak meg a régi és kipróbált hatásu preparátumoknál. Az uj szerek alkalmazására csak akkor gondoljunk, ha azoknak hatását már kipróbáltuk.

Magyar gabona Romániában

A drága gabonaárak miatt az aradmegyei malmok magyar gabonát vásároltak.

(Arad, május 14.) Battonyán keresztül nemrégiben hosszu idők után első izben magyar gabona érkezett Romániába Arad és a környékbeli malmok részére. Egészen ritkán előforduló eset az, amikor Románia magyar gabonát fogad be, hiszen rendes körülmények között a román gabonának van hatalmas külföldi és igy elsősorban magyar piaca. A magyar gabona bevitelét a belföldi buzaárak nagyarányu emelkedése okozta, amikor is a magyar gabona még a beviteli vámmal is alacsonyabb árban volt beszerezhető, mint a belföldi gabona és igy ennek következtében a romániai malmok természetesen magyar gabonát vásároltak.

A magyar gabona bejövetele hirének elterjedése hamarosan csökkentette a felszállott belföldi gabonaárakat és igy a meginduit magyar gabonaimport csakhamar megszünt, mert a román gabona ismét a méltányos árnivóra esett a magyar gabonával szemben. Mint feltünő közgazdasági jelenséget azonban nem érdektelen megjegyezni: néhány napon keresztül az Arad és környékbeli malmok magyar gabonát őröltek.

Zürichben 3.20·50, Párisban 15.85 a lej

Helyi valutaárak. (Május hó 15.) *Kifizetések:* Berlin 39.10, Newyork 163.40, London 799, Páris 6.44, Milanó 8.64, Prága 4.86, Budapest 28.60, Zágráb 2.88, Bécs 23.10, Zürich 31.60. — *Áru:* Márka 39.20, dollár 163, angol font 800, francia frank 6.40, olasz lira 8.60, cseh korona 4.85, pengő 28.60, dinár 2.85, osztrák schilling 23.10, svájci frank 31.50. — *Pénz:* Márka 38.75, dollár 162.75, angol font 785, francia frank 6.35, olasz lira 8.55, cseh korona 4.80, pengő 28.40, dinár 2.80, osztrák schilling 22.60, svájci frank 31. — *Irányzat:* tartott.

Zürichi tőzsdenyitás. (Május hó 15.) Berlin 124.13.50, Amsterdam 209.35, Newyork 518.75, London 2533, Páris 20.42.25, Milanó 27.33, Prága 15.37.50, Budapest 90.63.50, Belgrád 9.13.25, *Bucuresti 3.21*, Varsó 58.15, Bécs 73.

Zürichi tőzsdezárlat. (Május hó 15.) Berlin 124.13, Amsterdam 209.45, Newyork 518.72.50, London 2533, Páris 20.42.50, Milanó 27.33, Prága 15.37, Budapest 90.62.50, Belgrád 9.13.25, *Bucuresti 3.20.50*, Varsó 58.15 Bécs 73.

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Május hó 15.) *Devizák:* Páris 6.42.50, Berlin 39.03, London 796, Newyork 162.95, Milanó 8.59.50, Zürich 31.45, Bécs 22.96, Prága 4.83.50, Budapest 28.48. — *Valuták:* Napoleon 636, márka 38.90, léva 1.17, török lira 0.83, angol font 794, francia frank 6.48, svájci frank 31.25, olasz lira 8.60, drachma 2.10, dinár 2.88, dollár 162, lengyel zloty 18.30, osztrák schilling 22.95, pengő 28.40, cseh korona 4.81.

= **Nem revalorizálják a németországi román járadékpapirokat.** Bucurestiből jelentik: A Politica kormányforrásból ugy értesült, hogy a Németországban levő háboruelőtti román járadékpapirok revalorizálásáról szóló hirek teljesen alaptalanok. A miniszterelnök semmi esetre sem járul hozzá az olyan revalorizáláshoz, amely a békeszerződéssel ellentétben állana.

= **Stabilizálják a francia valutát.** Párisból jelentik: Poincaré miniszterelnök bizalmas barátja, Marcell Hutin az Echo de Parisban cikket ir, amelyben többek között kijelenti, hogy a legutóbb kibocsátott konszolidációs kölcsön váratlan sikere arra ösztönzi a kormányt, hogy rövidesen stabilizálja a valutát és bevezesse az aranyvalutát. Ha a parlament nem gördit akadályt Poincaré ezen törekvése elé, a tervet már a legközelebbi ülésszakon beterjesztik.

Fogva marad

a hazaárulással vádolt Wolff ezredes

Ez lesz az első hazaárulási per Ausztriában. — Wolff védője tiltakozik az ezredes elmebeli állapotának megvizsgálása ellen.

(Az Aradi Közlöny bécsi tudósitójának távirata.) Az osztrák fővárosban nagy izgalommal várják Wolff ezredes hazaárulási perét, amelyet a Kun Béla ügyben kiadott nyilt levele miatt inditottak ellene. Ez lesz az első hazaárulási per, amelyet az osztrák köztársaságban lefolytatnak. A büntetőtörvényszék még óvadék ellenében sem akarja szabadlábra helyezni Wolffot, akinek védője felebbezéssel élt. Az ezredes elmeállapotát is rövidesen megvizsgálják, ami ellen Pressburger Richard védő, a legjobb osztrák kriminálista élénken tiltakozik.

Ma tárgyalta különben a vádtanács a védő felfolyamodását és visszautasitotta Wolff ezredes szabadlábrahelyezési kérelmét azzal az indokolással, hogy az ezredesnek a Kun Béla kiadatása ügyében kiadott memoranduma kimeriti a hazaárulás büntettét. Ezért minimálisan tiz évi fegyház jár, ugy, hogy nem lehet felfüggeszteni a vizsgálati fogságot. A védő a tartományi főtörvényszékhez felebbezett.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.
Cenzurat: Prefectura Judetului.

NYILTTÉR.

E rovat alatt közlöttekért nem vállalunk felelősséget.

ÖNKÉNTES ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Közlirré tesszük, hogy 1928. évi május hó 20-án (vasárnap) délelőtt 11 és fél órakor a gurahonci bankfiók helyiségében nyilvános szóbeli árverésen eladjuk az Egyesült Bank gurahonci fiókházát 600.000 lej kikiáltási áron.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10 százaléka, amit az árverezni szándékozók készpénzben tartoznak az eljáró közjegyző kezeihez letenni.

A tulajdon átruházására alkalmas szerződést a vevő a felszámoló bizottság jóváhagyása után, de legkésőbb 30 nap alatt fogja megkapni.

Minden illeték a vevőt terheli.

Egyesült Bank Részvénytársaság Felszámoló Bizottsága.

INGYEN AD minden felvételhez egy művészi kivitelű nagyítást és egy izléses **zsebtükröt**, saját arcképével **Stojkovits és Békés** P. Avram Iancu (Szabadság-tér)

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DÍJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMÍTJUK. Minden szó hétköznap 4. vasárnap 5 Lei, vastagabb betűvel 8. illetve 10 Lei. A legkisebb hirdetés ára 10 szóig hétköznap 40. vasárnap 50 Lei. A vastagabb betűvel kívánt szavak aláhúzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdezősködésre válaszolunk. Ajánlatok, feligés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágositást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

Sajtkészitők figyelmébe!!
A legkitünőbb sajt a svájci tejoltóval készül. Hatásos, nem romlandó készitmény. **EGGER & Co. R.-T. vegyészeti gyár, Cluj.** ügynökt kapható a Sajtkészités kézikönyve **20 lej** előzetes beküldése ellenében.

LAKÁSSAL rendelkező tiszta multu leány, finom, korrekt uriember állandó ismeretségét keresi. Leveleket „Kalandorok kimélyenek" jelige alatt az Aradi Közlöny kiadójába kér. 2744

ALKALMAZÁS.

INTELLIGENS nevelőnőt keresek. Dr. Szálainé, Str. Closca 5. 2737

EGY mindenes szakácsnő keresteik azonnalra. Str. Horia 11. 2741

CUKRÁSZSEGÉDET, jó munkást felvesz Wild cukrász. 2740

VILLANYSZERELŐ fiatal, felvétetik — GÁSPÁR műszerészmű Str. Horia 2. 2736

LAKÁS.

KÜLÖNBEJÁRATU udvari szoba, elő és fürdőszobával, butor nélkül kiadó. Cim Str. Gheorghe Popa (Ferdinand-ucca) 8. szám 12. 2713

KIADÓ egyszobás konyhás lakás belvárosban Astragyár közelében. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 2731

ELEGÁNSAN butorozott szoba fürdőszoba használattal egy-két személyre teljes ellátással vagy anélkül kiadó. Cim Kerpelnél. 2738

A főtéren
két udvari szobából álló, műhelynek, szalonnak vagy irodának alkalmas helyiség azonnalra
KIADÓ.
Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 1357

VÉTEL ÉS ELADÁS.

INTARZIÁS ANTIK NŐI IRÓASZTAL, faragott szalónok, különböző ebédlőberendezések, bronz és rézdisztárgyak, vitrinek, antik komódok, antik asztalkák, antik órák, szőnyegek, Wertheim szekrény, antik asztali lámpák, 100 kötet Jókai regény, 14 kötet Révay lexikon, szakácskönyvek, diványpárnák, férfi öltönyök, kredencek, szekrények, székek, vázák, órák, festmények, nyest boa, ara nyozott tükrök, porcellánok, disztárgyak, hintaszék, divány stb. eladók. — Salgóné bizományi üzlet, Strada Horia 1. Neuman-palota. 1000

ELADÓ piros posztó és fehér csipkefüggönyök, képkeretek, tükrös márványos mozsdó, zsirosbödön. Cim Str. Eminescu 1. Weinbergerné. 2743

BIEDERMAYER SZALONGARNITURÁT (elegánsat, kényelmoset, nagy divány, 2 nagy fotel, hozzáillő székek, asztal) és külön 2 Bergere fotelt keresek megbizóim részére. Salgóné bizományi-üzlet Arad, Strada Horia 1. (Széchenyi-ucca) Neuman-palota. 1000

MACULATURA PAPIR 5 kilgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

Schapirograph tekercsek
legjobbak
Császár irógépszaküzletében
Str. Alexandri (Salac-u.) 5. Telefon 393.

ÜZLETEK.

JÓMENETELŰ borbélyüzlet 12.000 lejért eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 2742

KÜLÖNFÉLÉK.

POSCH KALAPSZALONT volt Deák Ferenc-ucca 13. az udvarba helyeztük át, szükkapu bejárat, balra. Kalapok legolcsóbban már 200 lejtől kezdve kaphatók. 2683

PIANINOT keresek bérbe. Ajánlatokat „Pianino" jelige alatt az Aradi Közlöny kiadójába. 10503

Nagy üzlethelyiség
2 kirakattal, 10508
irodahelyiséggel és pincével
azonnalra kiadó.
Értekezni: dr. Lőcs Rezső ügyvédnél Arad, Str. Horia 8. (Széchenyi-ucca).

Asszonyom!
Gondolt-e arra, hogy mi a betegségek kutforrása? *Nem,* mert ellenesetben mindenekelőtt legfontosabbnak tartaná
ágytollát,
melyen életének legalább ⅓ részét eltölti,
fertőtlenités
gőzölés 2680
molytalanitás
felélesztés
és portalanitás végett beküldeni a teljesen uj rendszerü gépekkel felszerelt
Tolltisztitó vállalat-hoz
Str. Cerceteasilor (Szt.-Pál-u.) 3. A megmunkálásnál bárki jelen lehet. Néhány óra alatt a munkát elvégezzük.

Keveset használt **Romeo és Internacional**
traktorok,
továbbá fiatal, tiszta golyós MÁV.
cséplőszekrények.
MÁV. és Hofherr-Schrantz átalakitott és eredeti
magánjárók
kaphatók. 2544
Neumann Márk géposztálya.
Timişoara, IV., Str. I. Văcărescu (Bem-u.) 7.

! Heidelberget nem tudom felejteni !
„HEIDELBERG" (volt Aranyhajó) vendéglő és étterem
Str. Dumbrava rosie (a katonai strandfürdővel szemben) a Marosparton, **kellemes terasz,** benti kerthelyiség. Esős idő esetén kényelmes termek. — Izletes konyha, kitűnő fajborok, Hager-féle szebeni sör. — Tekepálya! Billiárd! **Szombaton halestély! — Mitité! Grátár! Fatányéros!** — Reggel 4 órától csorba-leves. Elsőrendű cigányzene Gézsity József vezetése alatt. Abonensek felvétetnek házon kivül is. Szives pártfogást kér az uj tulajdonos **Anton Kuhn.**

Elsőrendű, szagtalan **vasaló faszén,**
apritott tüzifa, mész, portland cement, kátránypapir, gipsz, nád olcsó áron. Figyelmes kiszolgálás.
Kneffel Károly és Fia
Bul. Reg. Ferdinand I. 27. Saját ház.

BECSERELEK!
ócska gramofonokat, lemezeket, biciklieket villanyógókat és motorkerékpárokat ráfizetéssel garantált uj tárgyakra. 2169
„Motorica" Arad volt Asztalos Sándor-u. 12.

Öntőmestert
keresünk
bronz- és vasöntőde
vezetésére Ploestibe. Feltételek: román állampolgárság, életkor 30—40 év, azonkivül szükséges, hogy az illetőnek nagyobb gyakorlata legyen a szakma műszaki, adminisztrációs vezetésében és szervezésében, valamint a munkabérek és az üzemi szükségletek kikalkulásában. Ajánlatokat a vonatkozó bizonyitványok másolatainak becsatolásával
Ploesti,
Casuta Postala No. 3. cimre kérünk. 2596

Maculatura papir 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadójában.

Kerékpár, villany, vizvezeték
és csatornázási munkálatok legolcsóbban:
Gartner Samunál
Arad, Str. Bratianu 2. (Weltzer J.-u.) 1442

Muzsay József
Arad, a szinházzal szemben,
Tavaszi árjegyzéke:

	LEJ:
Tavaszi divatöltöny ...	1600—
Tiszta gyapjuöltöny ...	2450—
Covercoatdivatöltöny ...	3150—
Felöltő tavaszi	1950—
Divat-ulster	2350 -
Covercoat ulster v. raglán	3500—
Fregoli-kabát	2100—
Gummikabát	860—
Iskolaöltöny előirás szerint	1600—

Divatszabóság! 178
Nagy posztó raktár!

Város központjában
modern magánház, azonnal elfoglalható 4 szobás lakással, **eladó**
Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 2629

Nyári menetrend

ÉRVÉNYES MÁJUS 15-TŐL.

ARADRA ÉRKEZIK:

Gyors Timisoaráról	0.25
Expressz Curticiról	0.40
Személy Timisoaráról	5.15
Személy Oradea-Mareről	5.16
Expressz Teiusról	5.50
Orient-expressz Curticiról	6.51
Személy Brádról	7.00
Személy Jimboleáról	7.15
Személy Pecicáról	7.18
Személy Curticiról	7.26
Személy Teiusról	7.30
Személy Timisoaráról	7.55
Gyorsmotor Brádról	8.40
Személy Curticiról	8.53
Személy Timisoaráról	9.46
Személy Pecicáról	11.58
Személy Curticiról	12.04
Személy Brádról	12.08
Személy Oradea-Mareról	13.12
Személy Teiusról	13.30
Gyorsmotor Pecicáról	13.31
Gyors Teiusról	13.46
Gyors Timisoaráról	13.50
Vegyes Otlacáról	15.55
Személy Timisoaráról	16.07
Vegyes Pecicáról	16.25
Gyors Curticiról	16.34
Személy Oradea-Mareról	16.37
Személy Curticiról	18.57
Vegyes Jimboliáról	19.27
Gyorsmotor Oradea-Mareról	19.42
Személy Timisoaráról	19.45
Személy Brádról	20.14
Személy Pecicáról	21.05
Személy Curticiról	21.06
Személy Teiusról	23.07
Orient-expressz Teiusról	23.20

ARADRÓL INDUL:

Személy Oradeára	0.50
Személy Curticira	0.53
Expressz Teiusra	1.05
Személy Timisoarára	1.10
Személy Pecicára	5.25
Személy Teiusra	5.30
Személy Timisoarára	5.35
Személy Brádra	6.00
Gyors Timisoarára	6.05
Expressz Curticira	6.14
Gyorsmotor Oradeára	6.30
Vegyes Jimboleára	6.50
Személy Pecicára	6.55
Orient-expressz Teiusra	7.10
Személy Curticira	7.20
Személy Curticira	8.54
Személy Oradeára	10.25
Személy Timisoarára	10.30
Gyorsmotor Pecicára	10.40
Személy Brádra	11.30
Személy Timisoarára	14.08
Személy Teiusra	14.10
Vegyes Pecicára	14.10
Gyors Curticira	14.16
Személy Curticira	14.30
Személy Jimboleára	14.45
Személy Brádra	14.58
Gyors Timisoarára	16.50
Személy Oradeára	16.52
Gyors Teiusra	17.04
Vegyes Otlacára	17.25
Személy Pecicára	17.52
Személy Curticira	18.04
Gyorsmotor Brádra	18.35

VIZUMOK követségeknél útlevélhosszabitások, C.F.R. bérletek **!! Künstler-vizumiroda !!** Arad, Bul. Reg. Maria 22. :: TELEFON: 86. :: Dácia szállóval szemben. **Bármily ügyet vagy megbizást pontosan elintéz.**

Nyomatott az Aradi Közlöny rotáció-gépén. Kiadótulajdonos: Aradi nyomdavállalat.